

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Zastosowanie kodu dwu i trójwymiarowego w procesie pisanie i czytania ikon inspirowanych Księgą Daniela

Author: Grzegorz Tomasiak

Citation style: Tomasiak Grzegorz. (2020). Zastosowanie kodu dwu i trójwymiarowego w procesie pisanie i czytania ikon inspirowanych Księgą Daniela. Praca doktorska. Katowice : Uniwersytet Śląski

© Korzystanie z tego materiału jest możliwe zgodnie z właściwymi przepisami o dozwolonym użytku lub o innych wyjątkach przewidzianych w przepisach prawa, a korzystanie w szerszym zakresie wymaga uzyskania zgody uprawnionego.

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji

Dziedzina sztuki
Dyscyplina sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki
Nr albumu: 7969

Grzegorz Tomasiak

Zastosowanie kodu dwu i trójwymiarowego
w procesie pisania i czytania ikon
inspirowanych Księgą Daniela

Rozprawa doktorska
zrealizowana pod kierunkiem
dra hab. Jarosława Skutnika, prof. UŚ

Cieszyn, 2020

Spis treści

5	Wstęp
8	Od zamiaru do znaku: poszukiwanie rozwiązań warsztatowych
12	Od znaku do znaczenia: Księga Daniela jako źródło inspiracji twórczej
17	Związki i nawiązania – wokół odniesień dla twórczości własnej
21	Zakończenie
24	Bibliografia
26	Streszczenie opisu pracy doktorskiej
28	Streszczenie opisu pracy doktorskiej w języku angielskim
31-93	Dokumentacja pracy doktorskiej
95-107	Informacje techniczne

Wstęp

Moja dotychczasowa twórczość wpisana jest w kontekst malarstwa tablicowego, a dokładniej – malarstwa związanego z ikonami. Od najmłodszych lat fascynowały mnie ikony; poczynawszy od gromadzenia materiałów (np. pozyskiwanie pigmentów ziemnych, suszenie desek, czy żłobienie kowczegu¹ na desce), przez badania historyczne tekstów (Dionizjusza z Furny², Sergiusza Bułakowa³, Paula Evdokimova⁴ czy Michela Quenota⁵) po formację duchową (uczestnicząc w licznych rekolekcjach i dniach skupienia). Moje pierwsze zainteresowania tematem ikonopisarstwa zaowocowały otwartym cyklem dyplomowym interpretacji przedstawień apostołów napisanych na deskach (w 2010 roku⁶). Prace te obecnie znajdują się w kaplicy rektorskiej w Diecezjalnym Domu Rekolekcyjnym Liturgicznej Służby Ołtarza w Nędzy.

Swoje wczesne prace opierałem na własnych przemyśleniach i postrzeganiu ikony oraz odwoływałem do klasycznych wzorów oryginalnych ikon greckich, bizantyjskich i prawosławnych. Wyobrażenia apostołów inspirowane były tekstami Nowego Testamentu oraz opracowaniami, z których mogłem czerpać wiedzę o ikonograficznych cechach indywidualnych poszczególnych postaci. Dyplomowa praca artystyczna była więc próbą ukazania tego co jest istotne dla współczesnego malarza ikon, który usiłuje przekazać coś ważnego i zainteresować swoimi pracami osoby pozostające wobec tej dziedziny sztuki obojętne. Realizując czternaście ikon⁷ starałem się przedstawić apostołów w niezwykłym świetle. Nie chodziło mi jednak o to, aby ikony „cieszyły oko”, lecz aby otwierały odbiorcę

---

¹ Wgłębienie w części przedniej strony deski do głębokości 3-5 mm.

² Dionizjusz z Furny (1670-1746) był hieromnichem (mnichem i kapłanem) na Górze Atos, malarz i teoretyk ikony. Autor podręcznika malarstwa Hermenei. Zob. *Dionizjusz z Furny, Hermeneia, czyli objaśnienie sztuki malarzkiej*, red. Małgorzata Morąg-Różycka, tłum. Ireneusz Kania, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2003.

³ Siergiej Nikołajewicz Bułakow (1871-1944) – myśliciel, teolog. Działal na rzecz dialogu ekumenicznego z katolicyzmem. Zob. S. Bułakow, *Ikona i kult ikony*, tłum. H. Paprocki, Wyd. Homini S.C., Bydgoszcz 2002.

⁴ Paul Evdokimov (1901-1970) – świecki teolog prawosławny. Zob. P. Evdokimov, *Sztuka ikony teologia piękna*, przeł. Maria Żurowska, Wyd. Księży Marianów, Warszawa 1999.

⁵ Michel Quenot (ur. 1941), profesor języków nowożytnych. Zob. M. Quenot, *Ikona. Okno ku wieczności*, tłum. H. Paprocki, Wyd. Orthdruk, Białystok 1997.

⁶ Praca dyplomowa wykonana na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym w Kaliszu (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

⁷ Były to autorskie przedstawienia apostołów: 1. Szymon Piotr (Kefas), 2. Andrzej (brat Piotra), 3. Jakub (zwany Większym), 4. Jan Ewangelista, 5. Filip z Betsaidy, 6. Bartłomiej – Natanael z Ptolemaid, 7. Tomasz (zwany Didymos), 8. Mateusz – Lewi, 9. Szymon Kananejczyk (zwany Gorliwym), 10. Jakub, 11. Juda Tadeusz (Judas), 12. Judasz Iskariota, 13. Maciej i 14. Paweł z Tarsu.

na rzeczywistość duchową, na złożony proces modlitwy, jej sens i znaczenie dla współczesnego człowieka i świata, w którym ten żyje. Prace i idee towarzyszące ich powstawaniu, stały się punktem wyjścia dla koncepcji pracy doktorskiej i realizacji przewodu awansowego. Wychodząc poza dotychczasowe techniki i technologię realizacji ikon, rozpocząłem nowy cykl ich pisania, zgoła odmienny od dotychczasowej konwencji ikonicznej.

Praca doktorska stanowi kulminację tych poszukiwań. Dotychczas skoncentrowane na technikach i technologii malarstwa tablicowego działania twórcze wzbogaciłem o eksperymenty formalne. W efekcie tych doświadczeń udało mi się odejść od tradycyjnego pisania ikon na rzecz uproszczenia ich formy. Kluczowym elementem moich artystycznych poszukiwań było ostateczne wyjście poza formę ikony klasycznej i próba połączenia jej z kodami matrycowymi (w ich wielu wariantach). To nieoczywiste połączenie może zastanawiać, bowiem kody łączone z kategorią merkantylną w funkcji nośnika informacji, zostały nałożone na treść o charakterze modlitewnym. Dotarcie do tych treści umożliwia zaś urządzenie – medium – które przekształca kod w obraz i ujawnia jego treść. Wystarczy nakierować aparat na kod na ikonie⁸ (ujmując w obiektywie cały jego obszar) aby pojawiła się odcodowana informacja. Ta w istocie jest obrazem, fragmentem opowieści biblijnej. Zabieg, który stosuję jest próbą zmiany medium za pomocą którego dociera się do *sacrum*. Moje prace można zatem odczytać jako swego rodzaju instrument, za pomocą którego odbiorca dociera do przekazu. To instrument wykorzystujący znaną, bo powszechną i zrozumiałą dla współczesnego odbiorcy przekazów medialnych formułę kodu. Nieoczywiste są jednak treści, do których za jego pomocą się dociera – to nowy sposób pisania i czytania ikony. Ortodoksyjny odbiorca tego typu twórczości może odczuwać pewien dysonans. Jednak istnieje zbieżność łącząca tak odległe formy przekazu. Ikona jest przecież także swoistym nośnikiem – przekazuje informacje o boskiej naturze i prowadzi ku Bogu. Percepcja ikony kieruje ku Bogu myśli patrzącego i przenosi myśl człowieka w sferę boską. Jest swoiście pojętym kodem – instrumentem, który umożliwia tę niezwykle postać komunikacji. W artystycznym porównaniu tych funkcji mieści się idea mojego ikonopisania.

Ważną cechą moich prac, która łączy je dodatkowo w ich znaczeniu, jest interaktywność. Odbiorca – widz ma możliwość czynnego ingerowania w zakodowaną treść ikony przez wykorzystanie aplikacji kierującej do adresu opracowanej przeze mnie strony <http://www.ksiegedaniela.pl>. Za jej pośrednictwem odbiorca

⁸ Do odczytania kodów dwuwymiarowych służą różne typy aplikacji np. Aztec Code, DataMatrix, Micro QR Code, Microsoft Tag, QRpedia czy Semapedia.

uzyskuje możliwość ingerencji w przekaz. Pracując nad ikonami, traktuję je bowiem jako „prace otwarte”, które powinny inspirować aktywną postawę odbiorcy. Czytanie ich wymaga od niego podwójnej otwartości – zdolności do wejścia w interakcję o charakterze percepcyjnym i technicznym oraz do (re)konstrukcji treści przesłania po mechanicznym przetworzeniu obrazu.

Podjęcie swoistego wyzwania artystycznego w materii, której wartość jest ustalona nie było łatwe. Sztuka ikony od zarania jej dziejów stanowi objawienie w sensie ontologicznym – objawia ideę poprzez to, co zmysłowe. Jest swoistym oknem ku wieczności, świadectwem tajemnicy zbawienia. W klasycznym ujęciu nie jest wytworem artysty a świadectwem istnienia boskiego świata, którego doświadcza ikonopisiec. Zadaniem autora ikony nie jest więc tworzenie ale odtwarzanie, praca nie jest praktyką artystyczną, ale modlitwą. W przekonaniu o takiej wartości ikony utwierdziły mnie studia pism ojców Kościoła wschodniego i zainteresowanie rygorami powstawania ikon. Dotknięcie tej materii dlatego było dla mnie trudne, ale także inspirujące. I z połączenia tych, wydaje się tak różnych światów, znanego mi świata współczesnej informacji i świata ortodoksyjnej tradycji przekazu zrodziła się forma, w której usiłuję pogodzić te horyzonty doświadczeń.

Rozprawa doktorska wprowadzająca w problematykę pracy artystycznej składa się z trzech rozdziałów. Dwa pierwsze stanowią wprowadzenie do treści i sposobu realizacji prac artystycznych. Zawarłem w nich zarówno opis stosowanych przeze mnie technik, środków i narzędzi służących do wykonania pracy, wskazałem jej główne etapy oraz ukazałem odniesienia treściowe, których inspirację stanowią starotestamentowe Księgi Daniela. W części trzeciej odniosłem się do inspiracji, które pozwoliły mi skonkretyzować zamysł i ukierunkować wczesne intuicje. Wstęp i zakończenie zawierają uogólnione uwagi na temat pracy.

Rozdział I

Od zamiaru do znaku: poszukiwanie rozwiązań warsztatowych

Cel przygotowanej przeze mnie pracy doktorskiej wynikał z próby połączenia trzech, od kilku lat pojawiających się w mojej twórczości artystycznej, problemów. Pierwszy z nich dotyczył współczesnych sposobów przedstawiania ikony łączących tradycyjne konwencje jej pisanie z formami przekraczającymi ujęcia klasyczne. Drugi obejmował wykorzystanie matrycowych kodów kreskowych (w głównej mierze spopularyzowane *kody QR*⁹ i mniej znane *Aztec kody*¹⁰, *DataMatrix* czy też *kody PDF417*, w których można odnaleźć wiele aspektów kodowych¹¹) w pracy artystycznej. Trzeci dotyczył odczytywania symboli i znaków z Księgi Daniela z Biblii Tysiąclecia¹² jako inspiracji dla pracy twórczej. Każdy z problemów był ważny dla mnie, dlatego każdemu chciałem poświęcić uwagę w pracy artystycznej. Rozwiązaniem dla tak szerokiej perspektywy zainteresowań artystycznych stało się stworzenie pracy jako odpowiedzi na trzy problemy łącznie.

Podstawą moich artystycznych poszukiwań była próba zapisania tekstów z Księgi Daniela w formie ikon – tablic z wykorzystaniem alfanumerycznego, dwuwymiarowego a w niektórych przedstawieniach trójwymiarowego matrycowego kodu – modularnego i stałowymiarowego. Przywołany wyżej kod jest nośnikiem danych uczestniczącym w interakcjach z materialnymi przedmiotami z naszego otoczenia. Umożliwia kodowanie i przenoszenie znaków na podobieństwo kultury pisma i podobnie jak ono jest zjawiskiem fizycznym, percypowanym zmysłowo, które odsyła do czegoś innego niż ono samo. Modułem w kodzie jest kwadrat biały lub czarny¹³. Zestawienie modułów tworzy tzw. słowa kodowe,

⁹ QR Code oznacza z ang. *szybka odpowiedź* (ang. quick response) – kod graficzny opracowany przez przedsiębiorstwo japońskie w 1994 roku. System aplikacji umożliwia zaszyfrowanie znaków należących do alfabetu arabskiego, cyrylicy, greckiego, hebrajskiego i innych symboli.

¹⁰ Aztec Code – kod modularny, przy czym modułem jest pojedynczy kwadrat. Został opracowany w 1995. Nazwa Aztec Code pochodzi od jego elementu środkowego, przypominającego widziałą z lotu ptaka piramidę schodkową, charakterystyczny element kultur Mezoameryki (m.in. Azteków).

¹¹ Kod DataMatrix jest standardem ECC 200, za pomocą którego można zakodować takie dowolne dane jak: do 2335 znaków alfanumerycznych; 3116 znaków numerycznych czy 1556 ośmiobitowych danych binarnych. Natomiast za pomocą kodu PDF417 można zakodować: do 1850 znaków alfanumerycznych; 2710 znaków numerycznych lub 1108 ośmiobitowych danych binarnych.

¹² Biblia Tysiąclecia. *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych, opracowana przez zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich, Księga Daniela*. Wydawnictwo Pallottinum, Poznań-Warszawa 2002. Księga Daniela zaliczana do pism biblii hebrajskiej oraz ksiąg prorockich chrześcijańskiego Starego Testamentu.

¹³ W niektórych przedstawionych pracach dopuszczone są inne kolorystyczne wariacje kwadratów.

w których zapisana jest informacja o przedmiotach. Wymiar modułu, a zatem wymiary całego kodu są zmienne i zależą, obok innych wartości technologicznych, od zawartości zapisanych danych. Optyczna natura kodów dwuwymiarowych, szczególnie kodów *QR* oraz *Aztec Code*, odwzorowuje wręcz istotę znaków wizualnych, które traktowane są jako nośniki znaczeń. Możliwość wykorzystania tego rodzaju kodów jako maszynowo odczytywalnej reprezentacji danych a jednocześnie materialnych artefaktów uczestniczących w kreowaniu interakcji pomiędzy różnymi nośnikami znaczeń stanowiło istotę moich poszukiwań badawczych i artystycznych.

Decyzja o połączeniu obu reprezentacji wizualnych w ramach jednego projektu, badawczego i artystycznego zarazem, dała możliwość podjęcia rozmaitych wątków i kierunków analizy. W mojej pracy za punkt wyjścia uznałem fakt, iż zarówno ikona, jak i kod, są nośnikiem znaczenia, co zresztą należy do istoty każdego znaku. Jednak o ile ikona jest „oknem ku wieczności”, świadectwem tajemnicy zbawienia, o tyle współczesny kod matrycowy jest, lub przynajmniej może być, świadectwem istnienia ikony. W każdej z wizualnych form wypowiedzi ujawnia się kategoria relacyjności jako odwołania do czegoś, co istnieje poza formą wizualnie dostępną.

W praktycznej realizacji artystycznej zaproponowałem zapis odbiegający od tradycyjnej konwencji ikonicznej. Tradycyjne pisanie ikony zastąpiłem, w różnych zakresach i fragmentach, sekwencją modułów kodu dwuwymiarowego lub trójwymiarowego. Kulminacyjny moment przedstawiający, czyli wybrana scena biblijna jest zatem „zasłonięta” w całości kodem, w potocznym odbiorze – niezrozumiałym układem kwadratów. Sekwencja połączonych form, modułów kodu, zawiera informację skonstruowaną z opisu i tematu ikony, wzbogaconą o inskrypcję pochodzącą z wybranego rozdziału Księgi Daniela wraz z odniesieniem do autorskiej strony <http://www.ksiegadaniela.pl>. W zakresie treściowym przygotowywane przeze mnie prace są bowiem zapisem autorskiej interpretacji wybranych fragmentów Księgi Daniela z Pisma Świętego Starego Testamentu. Wygenerowany kod, napisany zgodnie ze specyfiką prac, jest możliwy do odczytania (w wybranych przypadkach) za pomocą specjalistycznej aplikacji na smartfonie.

W sensie technologicznym zabiegi z wykorzystaniem kodowania w procesie pisania i czytania ikony służą mi do ukazania współczesnych możliwości docierania do treści przekazu ikonicznego wskazanych w tytule pracy. W realizowanych pracach próbuję wyjść poza klasyczną technikę malarską i dotychczas przyjętą konwencję warsztatową w obrębie tej dziedziny sztuki. W tworzeniu prac wykorzystywałem przygotowane wcześniej projekty wynikające z refleksji, obserwacji i mojej dotychczasowej praktyki artystycznej.

Całość artystycznej realizacji rozpocząłem w listopadzie 2018 roku i kontynuowałem pracę ponad 9 miesięcy, do połowy sierpnia 2019 roku. Przygotowałem serię składającą się z trzydziestu prac o wymiarach 71,72 x 47,00 cm. wykonanych na desce olchowej. Do realizacji prac wykorzystałem technikę własną (łącznie temperę, tusz, szlagmetal, miedź, srebro i złoto). Przystępując do pracy uwzględniłem także nieprzypadkowy format poszczególnych prac. Każda ikona uchodzi przecież za otwarte okno umożliwiające spojrzenie na świat transcendentny. Szukając najwłaściwszej formy postanowiłem odwołać się więc do złotej proporcji (określonej boską proporcją), otwierającej szerokie możliwości kompozycyjne i interpretacyjne¹⁴. Uznałem, że wykorzystanie tego zabiegu wzmocni zakładane znaczenie przekazu jako formuła organizująca sposób odczytu zakodowanych ikon.

Pełny cykl prac ikonicznych został podzielony na trzy zbiory. Na pierwszy składa się jedenaście prac nawiązujących kolejno do rozdziałów I-VI Księgi Daniela. To zbiór opowiadań biograficznych o Danielu i jego towarzyszach, którzy zostali wzięci do niewoli przez króla babilońskiego Nabuchodonozora i pracowali na jego dworze. Drugi zestaw stanowi piętnaście prac, a dotyczą one treści z rozdziałów VII-XII, zawierających dokładny opis wizji i wyroczni. Rozdziały te cechują się stylem apokaliptycznym i bogactwem symboli. Ostatni zestaw tworzą cztery prace odnoszące się do dodatków deuterokanonicznych¹⁵ Księgi Daniela. Do każdego z czternastu rozdziałów zostało przypisanych od jednej do pięciu ikon, w zależności od bogactwa tematyki (chodziło o maksymalne wykorzystanie jej znaczeń).

Proces powstawania cyklu prac był wieloetapowy i zakładał wykorzystanie strategii gromadzenia zapisków i projektów do każdej powstającej pracy. Zgromadzone materiały stanowiły bazę dla pracy projektowej realizowanej przy pomocy komputera i narzędzi z zakresu grafiki wektorowej (wykorzystywane w programach CorelDRAW® i Adobe Illustrator®). Na kolejnym etapie pracy projekt był konwertowany na język układu sterowania numerycznego jako instrukcja sterowania dla urządzenia czytającego ruch na stole kreślarskim. Zabieg ten decydował o wykonaniu wcześniej zaplanowanych działań na desce (z wykorzystaniem maszyny CNC)¹⁶. Pierwsze prace wykonywałem bowiem ręcznie. Pracy tej towarzyszyła jednak obawa przed blaknięciem tuszu na bielcowej desce. Zacząłem się

¹⁴ Złota proporcja interesowali się już starożytni, można ją znaleźć w różnych dziedzinach sztuki a także w przyrodzie. Polega na tym, że długość dłuższej części jest średnią geometryczną długości krótszej części i całego odcinka. Zob. <https://tiny.pl/tjtb7>; [dostęp 05.09.2019].

¹⁵ Dwa ostatnie rozdziały Księgi Daniela (Dn 13. oraz 14.) nie są uznawane przez Żydów i protestantów.

¹⁶ Np. projektując kwadrat 4 x 4 mm w programie do grafiki wektorowej należało przekonwertować obraz na język programowy CNC składający się z 34 wierszy programowych. Dla wykonania wszystkich matryc maszyna musiała wykonać na stole kreślarskim odległość 18127044,32 mm. Czas wykonania zadania wyniósł 244:11:51 s.

zastanawiać nad utrwaleniem tego procesu aby nie dochodziło do tak szybkiej destrukcji (blaknięcia pigmentu). Postanowiłem wprowadzić złobienia kwadratów tworzących kod nie tracąc precyzyjnego reliefu. Precyzję zapewniało mi wykorzystanie frezarki, którą zaprojektowałem w taki sposób aby umożliwiała frezowanie kodów w trzecim wymiarze. Realizacja od projektu do zbudowania maszyny oraz kalibracji z oprogramowaniem trwała ponad dwa lata. Kolejnym krokiem było wykonanie powstałego projektu na przygotowanym podłożu (desce) z użyciem tradycyjnych narzędzi.

Finalizacja pracy polegała na stworzeniu strony internetowej (<http://www.ksiegadaniela.pl>) w której zostały zamieszczone etapy powstawania ikon, galeria oraz opisy biblijne wykonanych prac. Koncepcja zakładała, iż skanując pojedynczą pracę za pomocą wskazanej aplikacji cyfrowej odbiorca będzie mógł uzyskać informacje na temat zakodowanej ikony. Tym sposobem stworzone przeze mnie obrazy stać się miały rodzajem medium pomiędzy tym, co ziemskie, a tym, co przekracza doczesność w stronę transcendencji. Z drugiej strony miały ilustrować interakcję pomiędzy technologią a obrazem jako znakiem.

Cykl obrazów powstał z wykorzystaniem autorskiej techniki programowania i wycinania. Programując matryce w grafice wektorowej uwzględniłem detalicznie każdy szczegół, który z matematyczną wręcz precyzją przenieśliem na deskę. W procesie tworzenia tak dużego cyklu używałem różnego rodzaju wodnych pigmentów. Przełamując rutynę i nawyki w pozłotnictwie, zastosowałem także nowe podkłady glin i klejów. Wszystkie zastosowane zmiany technologiczne stosowałem świadomie i konsekwentnie z poczuciem adekwatności obranego warsztatu.

Wykonana przeze mnie praca stała się w pewnym sensie punktem zwrotnym w pojmowaniu własnej działalności twórczej. Zależało mi na stworzeniu takiej kompozycji plastycznej, która mogłaby sprostać założeniom formalnym, stanowiąc mój równorzędny i komplementarny obszar poszukiwań w polu, które „na pierwszy rzut oka” wydaje się abstrakcją geometryczną. Spoglądając jednak na rozwój sztuki chrześcijańskiej, a jest mi ona formalnie i znaczeniowo najbliższa, zauważyłem, że kierunek myślenia artystycznego w jej obszarze zmierzał od abstrakcji do konkretności. Dla mnie, jak i dla większości przedstawicieli kultury europejskiej, znaki i symbole są czymś mocno w życiu obecnym i zrozumiałym. Znaki działające na poziomie ogólnym łatwo poddają się odkodowaniu, są łatwo rozpoznawalne i czytelne. Utarło się zatem przekonanie, że transparentność i wyrazistość prac artystycznych także jest podstawą w prawidłowej interpretacji symbolu – znaku. To przekonanie nie wyklucza jednak innych, już nie tak prostych do odkrycia i zinterpretowania sposobów prezentacji treści, a czytelność i przejrzystość może okazać się tylko pozorna.

Rozdział II

Od znaku do znaczenia: Księga Daniela jako źródło inspiracji twórczej

Wybór tematyki pracy dyplomowej nie był przypadkowy. Inspiracją dla moich twórczych poszukiwań stała się jedna z ksiąg z Starego Testamentu, Księga Daniela. Zawierająca wizje, sny, przepowiednie i symbole treść stanowiła dla mnie zawsze źródło wielowymiarowych interpretacji. Czytanie Księgi, w moim przekonaniu, stało się więc jakimś rodzajem poszukiwania znaczenia. Poszukiwanie to, w oczywisty sposób, wiązało się dla mnie z czynnością dekodowania. Stąd zrodziła się idea mojej pracy: po pierwsze – odnaleźć znaczenie, po wtóre – przenieść je na nowy (mechanicznie preparowany) kod. Oznaczało to jednoczesną czynność deszyfrowania, które szyfruje. To czynność mająca odniesienie do Księgi Wyjścia (Exodus); można rzec, że coś odsłaniając zasłania, niczym obłok, który Boga jednocześnie objawiał i przesłaniał. Ta niejednoznaczność i dwoistość, czasem ocierająca się o paradoks, jest także nieodłączną cechą rzeczywistości, z którą przychodzi się zmagać myślącemu człowiekowi każdego dnia. Mnie te doświadczenia okazały się bardzo bliskie, i stanęły u celu refleksji i inspiracji dla artystycznych poszukiwań. Wykorzystując zestawienia czarno – białych kwadratów starałem się ukryć główne motywy prac, jednocześnie je odsłaniając poprzez wykorzystanie technologii „rozwierającej” metaforyczną zasłonę. Zabieg ten stworzył możliwość wyjścia poza utarte ramy ugruntowanych wrażeń percepcyjnych i nawyków odbiorczych.

Cykl interpretacji Księgi Daniela w formie kodowanej stanowi dopełnienie mojego twórczego zainteresowania apokaliptycznymi wizjami Starego Testamentu. Obecne w Księdze Daniela zapowiedzi dotyczące czasów ostatecznych są w potocznym rozumieniu utożsamiane z przepowiedniami zagłady świata. W takim ujęciu apokaliptyczne wizje zniszczenia odnoszą się jedynie do końca obecnej rzeczywistości, a nie do zagłady świata w znaczeniu końca wszystkiego. Jeżeli już taka zagłada nastąpi, to wg egzegetów, będzie dotyczyła zła i ludzi z nim związanych. Wydarzeń eschatologicznych nie można zatem interpretować jako końca świata i całkowitej zagłady w znaczeniu ostatecznym, ale traktować jako rodzaj przemiany obecnej rzeczywistości w rzeczywistość doskonałą¹⁷.

¹⁷ M. Prochem, *Apokaliptyczne wizje z Księgi Daniela*. W: *Biblia krok po kroku, Zuzanna i inne opowieści, Księga Daniela*. Miesięcznik katolicki „List”, nr 30 / maj 2012, Kraków, s. 17.

Współcześni egzegeci tacy jak Józef Homerski¹⁸, Remigiusz Stachowiak¹⁹, Tadeusz Brzegowy²⁰, czy Marek Prochem²¹ są zgodni co do tego, że Księga Daniela powstała w okolicznościach zagrożonej tożsamości politycznej i religijnej narodu izraelskiego. Źródłem zagrożeń było krwawe prześladowanie ze strony hellenistycznych władców²². Dlatego autor Księgi Daniela zdecydował się opowiedzieć o dawnych bohaterach, którzy mogli stanowić wzór zachowania się wobec wrogów. Wzorcowe postawy z Księgi odnosiły się do sposobów radzenia sobie z przeciwnościami losu, m.in. z zakazem kultu Boga, czy też zwyczajami narzucanymi im na dworze babilońskim. Znaczna część treści dotyczy postaci Daniela pochodzącego z wybitnego rodu judzkiego²³. Pierwsze rozdziały przedstawiają go jako jednego z uprowadzonych do niewoli, natomiast w dalszych przypowieściach Daniel występuje jako dostojnik na dworze królów perskich. Jego postać w obcym środowisku dworskim prezentowana jest jako wzór prawowiernego wyznawcy judaizmu. Takie wzorce osobowe nietrudno znaleźć w historii literatury, a szczególnie tej, tworzonej w okresach zagrożonej państwowości, również w Polsce. W tym znaczeniu, godny uwagi jest np. dramat Stanisława Wyspiańskiego pt. „Daniel”, w którym autor ukazał duchową siłę uciemięzonego narodu i wzorcotwórczą postać proroka jako wsparcie i opokę dla odradzającej się narodowości²⁴.

¹⁸ Ks. prof. dr hab. Józef Homerski (1922-2004) – biblista, tłumacz i egzegeta Ksiąg Prorockich. Zob. J. Homerski, *Pismo Święte Starego Testamentu Księga Daniela Tom XI 2*. Zob. J. Homerski, *Idea Królestwa Bożego w Księdze Daniela*, w: *Królestwo Boże w Piśmie Świętym*, red. S. Łach - M. Filipiak, Lublin 1976, 51-62.

¹⁹ Ks. prof. zw. Lech Remigiusz Stachowiak (1926-1997) – biblista, tłumacz Pisma świętego z języków oryginalnych. Zob. L. Stachowiak, *wstęp do: „Księga Daniela”*, w: *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu (Biblia Tysiąclecia)*, Poznań-Warszawa 2002, 1045-1046.

²⁰ Ks. prof. dr hab. Tadeusz Brzegowy (ur. 1941) – biblista, profesor teologii. Zob. T. Brzegowy, *Ostateczne Królestwo Boga i Jego świętych według Księgi Daniela*, Warszawa 1994 s. 17-34.

²¹ Ks. dr hab. Marek Parchem (ur. 1966) – biblista, członek Stowarzyszenia Biblistów Polskich. Zob. M. Prochem, *Księga Daniela. Komentarz. Edycja Świętego Pawła*, Częstochowa 2008, s. 48-62. Zob. M. Prochem, *Pojęcie królestwa Bożego w Księdze Daniela oraz jego recepcja w pismach qumrańskich i apokalipsie żydowskiej*, Warszawa 2002.

²² Chodzi o dynastię Seleucydów (Seleukidów), wywodzącą się od jednego z dowódców Aleksandra Wielkiego.

²³ Hebrajska Biblia wpisuje ją do ostatniej części zbioru.

²⁴ Wyspiański długo nosił się z zamiarem wykorzystania wzorca osobowego Daniela. Pisał: „Niedawno czytałem w Piśmie św. księgi Danielowe, które ogromne na mnie zrobiły wrażenie. Gdybym się czuł wielkim poetą, napisałbym z nich poemat czy dramat; a gdyby kto rzeczywiście zrobił to, a dobrze, oddałby wielką przysługę nie tylko literaturze, ale i całej społeczności naszej. [...] Każdy człowiek, a może i naród, jak ma w sobie ducha Bożego, tak ma też i tajemnicze źródło jego siły, której żadna moc ludzka ani bramy piekielne nie przemogą, [...] Człowiek, znający w sobie to prawdziwe źródło siły ducha Bożego, to mędrzec; człowiek, znający je w swoim narodzie, to prorok. [...] Daniel przejrzał najjaśniej. [...] Ta byłaby treść duchowa tego poematu czy dramatu o Danielu [...]” S. Wyspiański, *Listy z Podróży*. Wyd. II. Warszawa, 1885, t. III, s. 79.

Księga Daniela, obok przesłań ogólnych, zawiera piękne hymny i modlitwy, pełne symboliki prorocstwa i wizje, a nawet baśnie, jak te o smoku czy o Zuzannie. Historia Zuzanny znajduje się np. w XIII rozdziale Księgi Daniela. Należy do ludowych opowieści haggadycznych. Choć przyjęła postać baśniowej opowieści to ukazuje Boga, który jest zawsze wierny, odpowiada na krzyki bólu i rozpacz. W przypowieści pojawia się Daniel – przeciwieństwo starców. Młody, uczciwy, prawowierny i religijny obala tradycję, która w starcach widziała zawsze dojrzałość i mądrość. Daniel jest uosobieniem mądrości, która moc zyskuje dzięki wierze i uosabia się w życiu nieskalanym, dewaluje więc wiek jako atrybut mądrego życia.

W dzisiejszych czasach utarło się także przekonanie, które wspiera się na wizjach z Księgi Daniela (rozdział VII-XII) że termin „apokalipsa” oraz jej pochodne odnoszą się do schyłku istnienia świata, zwykle utożsamianego z katastrofą. Tymczasem greckie słowo *apokalypsis* nie przekłada się bezpośrednio na katastroficzny koniec rzeczywistości. Podstawowe jego znaczenie to „odsłonięcie/ujawnienie, zaś w sensie religijnym – objawienie.”²⁵ W Księdze Daniela to objawienie dotyczy przyszłości świata i każdego człowieka. Symbolikę zawartą w wizjach Daniela można rozszyfrować dzięki odniesieniom historycznym. Z drugiej jednak strony wizje te dotyczą czegoś więcej, mówią o nadejściu czasów ostatecznych, kiedy to imperia upadać będą jedno po drugim, a na końcu zatryumfuje Bóg²⁶.

Księga Daniela przesycona jest znakami i znaczeniami, które odczytywane przez wieki stanowią źródło refleksji, inspiracji i wzorców. Tekst ten jest swoistym językiem zrozumiałym ponad czasami i kulturami, choć niejednoznacznie interpretowany. To swoiście pojmowany alfabet znaczeń podobnie jak pismo. Analizując jego rozwój w dziejach, można zauważyć w podobny sposób różnicowanie się sposobów zapisu na poszczególnych etapach rozwoju. Znaki wizualne rozwijały się na całym świecie niezależnie od siebie. Niektóre z nich przeszły ewolucję od piktograficznych schematycznych rysunków do abstrakcyjnej formy. Takie formy graficzne umożliwiły lepszą komunikację między narodami. Standardowe piktogramy, jak można zauważyć, zachowują ten sam sposób przekazywania komunikatu, ale jest on równocześnie przystosowany do standardów współczesnej kultury masowej. Zasada budowania znaków jest prosta, powstają z elementów abstrakcyjnych i ikonicznych, które są zrozumiałe niezależnie od upływu czasu

²⁵ M. Prochem, *Apokaliptyczne wizje z Księgi Daniela*, W: *Biblia krok po kroku, Zuzanna i inne opowieści, Księga Daniela*, nr 30 / maj 2012, Wydawca miesięcznik katolicki „List”, Kraków, s. 16-17.

²⁶ T. Dekert, *Jak się rodziła apokalipsa?* W: *Biblia krok po kroku...*, s. 10-11.

na całym świecie. W XX wieku został opracowany język graficzny, który miał za zadanie przekazywać informacje w sposób prosty, szybki i niewerbalny²⁷. To stało się preludium do opracowania systemu piktogramów, które służą nam po dzień dzisiejszy. W latach 90. XX wieku owe piktogramy stały się na nowo symbolem naszych czasów.

Tak, jak symboliczne aspekty języka apokalipsy żydowskiej nie były zrozumiałe dla wszystkich i nie wszyscy wówczas żyjący odbierali je jako niosące pociechę i nadzieję, tak też współczesne znaki bywają trudne do interpretacji. W sukurs tym doświadczeniom przychodziła twórczość artystyczna. Począwszy od wczesnego średniowiecza, kiedy niebywale ważny stał się przekaz i interpretacja symboli chrześcijańskich, do dziś, symbole w postaci prostych ilustracji, fresków, zdobień czy rzeźb stanowią ważny sposób na zrozumienie Ewangelii i poznanie Boga. Dziś można zauważyć wręcz swoisty renesans ikony. Ikona – jej głębia i moc plastyczna staje się na nowo aktualna. Zainteresowanie ikoną, na różnych poziomach kultury i w różnych kręgach społecznych i geograficznych, znacznie przekracza granice wyznaniowe ortodoksji i granice kultury Bizancjum. Współczesne ikony coraz częściej pojawiają się w kościołach różnych wyznań, w salach wystawowych i prywatnych mieszkaniach. Trzeba przyznać, że mamy nieograniczoną wręcz możliwość zetknięcia się z szeregiem obrazów, także sakralnych, które są na wyciągnięcie ręki. Bilbordy, ulotki, plakaty, reklamy, obrazy w smartfonach to tylko część materiałów wizualnych, które nas otaczają, a wręcz atakują. Jednocześnie, w dobie szybkiej cyfryzacji, mnogości rozmaitych bodźców dochodzących z zewnątrz ludzka percepcja staje się w dużym stopniu obojętna na wpływy płynące z zewnątrz. Ludzie nieustannie atakowani przez natłok obrazów i wiadomości zaczynają poszukiwać kontaktu z *sacrum* jako antidotum na chaos i powierzchowność życia we współczesnym świecie.

Pisanie ikon było i dziś jest nierozdzielnie związane z doświadczeniem duchowym. Mówiąc o powstawaniu ikon, nie odnoszę się dokładnie do ortodoksyjnej ikony, której istota została zdefiniowana wprawdzie na Soborze Trullańskim (692) a następnie na Soborze Nicejskim (787). Sobory te ostatecznie wskazały kierunek interpretacji i miejsce ikony w Kościele. Tworzenie ikon wymagało czasu, odpowiednich technik i technologii oraz przygotowania ikonopisarza poprzez wyciszenie i post. Nie każdy mógł pisać ikony, najczęściej profesję tę reprezentowali mnisi. Ikona, według nauki soborowej²⁸, to także fresk, mozaika, wyszyte na sza-

²⁷ Autorami tej koncepcji byli filozof i pedagog Otto Naurath i ilustrator Gerd Arntz. W 1924 roku opracowali język graficzny Isotype (International System of Typographic Picture Education).

²⁸ VII Sobór Powszechny, Nicejski II (rok 787) – starożytne tłumaczenie łacińskie wiernie oddaje sens oryginału greckiego: *Horos seu terminus Concilii Nicaeni II* (787).

tach liturgicznych sceny biblijne czy wygrawerowane na naczyniach liturgicznych przedstawienia Jezusa Chrystusa, aniołów, Matki Bożej, pozostałych świętych oraz scen biblijnych²⁹. Ikona narodziła się w Bizancjum i stanowi syntezę tradycji hellenistycznej, wywodzącej się z dziedzictwa grecko-rzymskiego, przekształconego i przystosowanego do nauki chrześcijańskiej oraz form artystycznych pochodzących z Palestyny, Azji Mniejszej, Egiptu i Syrii. Malowidła katakumbowe pochodzące z pierwszych wieków chrześcijaństwa stanowiły zaczątki późniejszego malarstwa ikonowego.

Dziś bez większego problemu można pisać ikony w dowolnej technice. Każdy, kto czuje potrzebę zgłębiania tematu ikonograficznego, ma do tego prawo i możliwości warsztatowe. Dziwi jednak fakt, że przy takiej ilości, jakości oraz różnorodności materiałów plastycznych wciąż tak wiele jest prac miałkich, niskiej jakości i wartości artystycznej. Wobec zalewu wątpliwej jakości dewocjonałów nasuwa się pytanie, czy nabożna kontemplacja oraz praca rąk własnych przy pisaniu ikon jest wciąż uzasadniona. A może istniejące praktyki nabierają nowego znaczenia i symboliki przy użyciu współczesnych, dotąd nieużywanych w ikono pisarstwie materiałów?

Moje prace plastyczne zostały zapisane w skomplikowanym języku zakodowanych ikon. Intencją artystyczną było wzbudzenie u odbiorcy poczucia niedosytu, ale też skłonienie go do własnej refleksji na temat symbolu i wyobrażenia zawartego w każdej zakodowanej pracy.

²⁹ M. Bielawski, *Oblicza ikony*, wyd. Homini SC, Kraków 2006, s. 10.

Rozdział III

Związki i nawiązania – wokół odniesień dla twórczości własnej

Poruszany przeze mnie temat kodowanych ikon odnosi się do problematyki z pogranicza sztuki nacechowanej technikami deskrypcji rozumianej jako perspektywa odbioru. Próba zinterpretowania zakodowanych ikon w postaci kodu dwu czy trójwymiarowego stała się obszarem rozważań artystycznych za pomocą strukturalnego języka. Natomiast próba połączenia powyższych aspektów z Księgą Daniela pozwoliła w pełni zrealizować założoną koncepcję. Moja praca w pewnym sensie odwzorowuje skomplikowany proces odnoszący się do współczesnego języka kodowania.

W warstwie plastycznej poszukiwałem szerokich odniesień do twórczości Jerzego Nowosielskiego, Kazimierza Malewicza, Ryszarda Winiarskiego, Pieta Mondriana³⁰, Georga Pfahlera³¹, Leona Smitha³², Krzysztofa Sokolovskiego, Krzysztofa Klimka³³ czy Andrzeja Bednarczyka. Ich niezależne drogi twórczych poszukiwań wyznaczają dziś pewne trendy współczesnej sztuki, w tym upodobanie do minimalizmu i generowanego przezeń wyciszenia, tak potrzebnego człowiekowi w dzisiejszych czasach.

Bliskim mi artystą, o podobnej wrażliwości, rozumieniu procesu twórczego ale też obszarze inspiracji jest Jerzy Nowosielski. Najistotniejszym tekstem, który w toku niniejszych rozważań artystycznych pozwolił mi poszerzyć swoje postrzeganie i rozumienie pojęcia pracy twórczej, jest stworzona przez tego artystę definicja wolności twórczej. Autor ten zwykł mawiać, że wolność jest zawsze wolnością w stosunku do jakiegoś zniewolenia. W tym rozumieniu nie ma wolności absolutnej, wolność absolutna to po prostu chaos. Dlatego też podkreślał, że jest zwolennikiem ścisłych, bardzo ukształtowanych konwencji warsztatowych, zwolennikiem stosowania się do kanonów. Im mocniejsza jest konwencja i im bardziej rygorystyczne są kanony, tym bardziej można zmanifestować wolność, dlatego

³⁰ Właśc. Pieter Cornelis Mondriaan (1872-1944) – malarz holenderski, uważany, obok Kandinskiego i Malewicza, za jednego z prekursorów abstrakcjonizmu.

³¹ Georg Karl Pfahler (1926-2002) – malarz, grafiki i rzeźbiarz oraz jeden z czołowych zwolenników sztuki powojennej w Niemczech.

³² Leon Polk Smith (1906-1996) – amerykański malarz. Na jego abstrakcyjne geometryczne zorientowane obrazy wpłynął Piet Mondrian, a jego styl jest związany ze szkołą Hard-edge, której uważany jest za jednego z założycieli.

³³ Jego prace wyróżnia oszczędna forma, czystość rysunku kompozycji, umiar i powściągliwość. W ostatnich latach jego twórczość mocno ewaluowała.

że najmniejsze odchylenie, modyfikacja w stosunku do bardzo konkretnych kanonów to już jest wielki akt wyzwolenia się od konkretnego uwarunkowania, konkretnego zniewolenia – przekonywał³⁴. Podobny tok myślenia pozwolił mi odebrać się od dotychczasowych ram artystycznych i z większą swobodą wykreować własną praktykę artystyczną.

Z formalnego punktu widzenia moje kwadratowe kody modularne w pojedynczym aspekcie przypominają multiplikowany „Czarny kwadrat na białym tle” Kazimierza Milewicza (z 1915 r.) z jednym wyjątkiem: to, co dla Malewicza było abstrakcyjnym kodem bezprzedmiotowości, w kodzie matrycowym staje się graficznym diagramem, w którym przedmiot może być zidentyfikowany i rozpoznany³⁵. Podstawą teorii suprematyzmu Malewicza była teza o czystym odczuciu w sztuce poprzez odrzucenie a wręcz zredukowanie dotychczasowych środków i zastąpieniem ich nowymi formami w malarstwie. W latach 20. XX wieku Malewicz poszerzył zakres definicji suprematyzmu na trójwymiarowe kompozycje. Warto w tym miejscu wspomnieć, że praca „Czarny kwadrat na białym tle” Malewicza jest odczytywana jako ikona apofatyczna³⁶. Moim badaniom przyświeca także myśl Malewicza o kolorze jako esencji obrazu, która zawsze jest zabijana przez temat. Według mnie takie określenie koloru całkowicie wyczerpuje tę kwestię. Cykle moich prac odchodzą od zewnętrznej rzeczywistości. Powierzchnowe spojrzenie na ich elementy nie przywodzi na myśl niczego konkretnego. Dopiero po głębszym zbadaniu całości i zeskanowaniu przez aplikację zauważyć można, że obrazy te otwierają przejście do innego świata.

Na pierwszy rzut oka można odnieść wrażenie, że moje prace najmocniej podlegają wpływom twórczości Ryszarda Winiarskiego. Ja jednak nie zakładałem żadnej świadomej korelacji z tą twórczością. Winiarski w swoich pracach połączył konstruktywizm z teorią przypadku. Stworzył matematyczny system generowania form wizualnych. Zabiegi te konsekwentnie stosował w swoich pracach. Uważał też, że „struktura świata zbudowana jest z elementów przypadkowych, a rzeczywistość pełna jest przykładów sytuacji losowych, zdarzeń przypadkowych.”³⁷ Moje

³⁴ J. Nowosielski, K. Czerni, *Sztuka po końcu świata. Rozmowy*, Wyd. Znak, 2012, Kraków, s. 112.

³⁵ K. Frączek, *Meditatio Mortis – Człowiek w przestrzeni odwróconej. Malarstwo 2007-2012*, PWSZ Racibórz, Wyd. Scriba, Racibórz 2012, s. 24.

³⁶ Nurt teologii oparty na założeniu, że jakiegokolwiek pozytywne poznanie natury Boga przekracza granice możliwości ludzkiego rozumu.

³⁷ Inercjalność programu przywidywała np. wybór koloru, wielkości kwadratu a także narożnika obrazu, od którego rozpoczynała się rozwijać kompozycja obrazu. W finalnym wyborze elementów w dziele decydował czysty przypadek, czyli rzut monetą lub kostką do gry. Zob. [<https://culture.pl/pl/tworca/ryszard-winiarski>], [dostęp 5.09.2019].

prace nie są przypadkowe w żadnym wymiarze, są ściśle zaprogramowane i każde miejsce na desce jest odpowiednio dobrane. Każdy fragment odpowiedzialny jest przecież za konkretną treść, którą rekonstruuje się za pośrednictwem układu czarnych i białych pól, a przypadek dekonstruował by ten przekaz.

Niemiecki malarz Georg Pfahler rozumiał doskonale znaczenie koloru dla formy przedstawienia zamierzonych na obrazie kształtów. W strukturze moich prac zastosowanie odpowiednich proporcji barw względem siebie ma kluczowe znaczenie. Pewne analogie do własnych rozważań znajduję także w badaniach Rudolfa Arnheima³⁸

Kolejnym artystą, w którego twórczości mogę poszukiwać inspiracji jest Ryszard Lech, wybitny polski prekursor malarstwa pikselowego. Geniusz tego malarstwa polega na dość oryginalnym scaleniu języka geometrii z własną technologią malowania, co skutkuje indywidualnym, unikalnym stylem. Podobnie traktuję prace młodego pokolenia twórców takich jak Rafał Urbański, czy Krzysztof Sokolowski które dają się odczytać w sposób klarowny i czytelny. Dla Urbańskiego inspiracją w zakodowanych pracach stały się fragmenty przeczytanych przez niego tekstów, przypadkowo zasłyszane informacje czy wydarzenia dnia codziennego. Powstały w ten sposób unikalne, zdefragmentowane zapisy cyfrowej rzeczywistości. Sokolowski zaś konsekwentnie podąża ścieżkami abstrakcji geometrycznej, przy czym nie odcina się od tradycji ikonicznej. W jego pracach widoczne są stanowczość i kontynuacja przy jednoczesnym podążaniu za nowoczesnością³⁹.

Nieoczywistą, ale ważną inspiracją dla moich poczynąń był także projekt zrealizowany na 13. Biennale Architektury w Wenecji – Rosyjski Pawilon, który składał się z podświetlanych kodów QR. Kopuła wewnątrz była wypełniona podświetlonymi wygenerowanymi kodami, w których znajdowały się zapisane treści. Każda ściana pawilonu była wyłożona QR kodami. Zwiedzający mogli zapoznać się z ukrytą treścią przy pomocy dostępnych w pawilonie tabletów. W każdym

³⁸ Rudolf Arnheim (1904-2007) w najważniejszych swoich opracowaniach naukowych badał specyficzne wzory przestrzenne i graficzne, takie jak np. krata, dowodząc, że forma i treść są ze sobą nierozzerwalnie połączone. Arnheim pisał: „w dojrzałym dziele sztuki wszystkie rzeczy zdają się sobie podobne. [...] Nic nie jest sfalszowane, lecz wszystko przetworzone przez podporządkowanie jednoczącej sile artysty. [...] artysta daje początek nowemu światu, w którym rzeczy znajome wyglądają tak, jak przedtem nigdy nie wyglądały dla nikogo. Nowy wygląd nie jest zniekształceniem ani zdradą, reinterpretuje tylko dawną prawdę w sposób olśniewająco i wzruszająco świeży”. R. Arnheim, *Sztuka i percepcja wzrokowa. Psychologia twórczego oka*, tłum. Jolanta Mach, Łódź 2013, s. 11.

³⁹ Prace Sokolowskiego a także Malewicza postrzegać można również w obrębie teologii apofatycznej, czyli negatywnej. Ten nurt teologii negatywnej przypomina, że wszystko, co możemy powiedzieć o Bogu, to wciąż za mało, brakuje słów, aby w dosyć wyczerpujący sposób przedstawić temat. Jedynym wyjściem alternatywnym jest trwanie w milczeniu, niepodjęcie polemiki.

z przedstawionych na ścianie i podłodze kodów można było odkryć pomysły projektów Centrum Nauki i Technologii Skolkovo⁴⁰. Analogiczną pracę można znaleźć u Kamila Kuitkowskiego⁴¹.

Twórczość każdego ze wspomnianych wyżej artystów wpłynęła na moją aktywność artystyczną. Nie zawsze ten wpływ był oczywisty – trudno odnaleźć związki formalne lub skojarzenia z ich ideami. Bez wątpienia były to delikatne sugestie, ślady i objawienia, które twórczo przepracowane wzmocniły moje inspiracje i ugruntowały sposoby ich realizacji. W tym sensie traktuję je jako znaczące.

---

⁴⁰ Skolkovo to nowe miasto poświęcone nauce, które powstało w 2017 r. w pobliżu Moskwy i ma na celu połączyć w jedną całość pięćset firm pracujących nad technologią informatyczną, badaniami biomedycznymi, badaniami nuklearnymi, energią i technologią kosmiczną Pawilon rosyjski na Venice Architecture Biennale 2012 [<https://tiny.pl/tlpjw>], [dostęp 12.03.2019].

⁴¹ Praca pt. QR (<https://youtu.be/Pm9W96iXin0>, [dostęp 11.09.2018]) zrealizowana w pracowni malarstwa prof. Zbigniewa Bajka na ASP w Krakowie w 2013 roku.

Zakończenie

Może się złudnie wydawać, że dziś już nikt nie wierzy w to, co widzi. A może powinienem zacząć tę wypowiedź innym sformułowaniem: Ten, kto myśli, nie wierzy w to, co widzi. Dlaczego tak się dzieje? I dlaczego tak prowokuję, wysuwając takie radykalne stwierdzenie? Pierwsze myśli skupiają się na dzisiejszym świecie, ściślej ujmując na mistrzowskiej sztuce makijażu i możliwości jakie oferują programy do edycji zdjęć: Photoshop, PaintStar, Photoscape, Gimp itp. Dzięki takim programom można przekształcić każde oblicze i każdy obraz. Programy te umożliwiają poprawienie wszystkich braków i niedoskonałości, a także szybkie i przyjemne tworzenie różnych wizji, bez zwracania uwagi na granice dobrego smaku, wymogi kultury, obowiązujące normy moralne, zacierane przez lawinę niepotrzebnego kiczu, wszechobecnego we współczesnym świecie. Za podstawę do tworzenia takich obrazów służą zarówno wielkie dzieła twórców poprzednich epok, jak i pospolite, codzienne fotografie. Ale większość obrazów tak wygenerowanych żyje krótkim życiem jednego wydania gazety czy banneru reklamowego, które nie przykuwają uwagi czytelników lub przechodniów. Paradoksalnie, popyt na nowe wizje wciąż jest znaczny, a „rynek” zapotrzebowania na tego rodzaju sztukę nie został jeszcze nasycony. Tak naprawdę nikt do tych obrazów, choćby najbardziej seraficznych, nie przywiązuje wagi właśnie dlatego, że wiadomo jak i dlaczego powstają. Przy tak ogromnej „produkcji” dzieł nie tracę jednak nadziei na tworzenie nowych prac, których szansę głębszego oddziaływania widzę w korelacjach ze sztukami interaktywnymi. Ta właśnie wiara, w sens nowych poszukiwań przyczyniła się do głębszej refleksji na temat ikony i jej aktywnej roli w dzisiejszym świecie. Współczesne dziedziny mediów naturalnych dają coraz szersze spektrum możliwości badań w powiązaniu z multimediami. Możliwość połączenia np. QR kodu z tradycyjnymi ikonami umożliwia, w mojej opinii, nawiązanie na nowo łączności nie tylko intelektualnej, ale także duchowej. Zadanie, jakie przed sobą postawiłem, polegało na przesłedzeniu i zobrazowaniu ikon w zakodowanym kodzie. Realizacje zakładały stworzenie cyklu prac spójnego pod względem formy, koloru, oraz cech składających się z modułów. Wspólnym dla wszystkich prac mianownikiem było ukierunkowanie się na formę charakterystyczną dla ikon.

Jednym z najistotniejszych artystycznych problemów było odniesienie do kodów dwu i trójwymiarowych, które w moich pracach stają się siatką, „kotarą” – przejściem do świata wirtualnego. Dzięki aplikacji na smartfonie odbiorca ma możliwość zasięgnięcia wiedzy na temat powstałej pracy. Istotną rolę w procesie

powstawania prac odegrała kontemplacja każdej z nich poprzez wnikliwą analizę tekstów.

Wspomniane wyżej problemy oraz poszczególne etapy pracy traktowane były z jednakową uwagą i sumiennością, co odegrało ważną rolę w procesie powstawania cyklu. Osadzenie prac w takim formacie umożliwiło mi pełne przedstawienie obrazu, a wykorzystanie zróżnicowanych kodów matrycowych przyniosło jeszcze większe możliwości interpretowania cyklu. Celowo przesunąłem się w taki wymiar, aby dało się przy różnych schematach odczytać treść. Moje prace malarskie stały się w pewnym sensie efektem badania współczesnej wizualnej przestrzeni.

Na każdym z etapów pracy zastanawiało mnie, jak moje obrazy są postrzegane przez odbiorców. Prace można jednak odbierać wielorako, poprzez estetykę równo wyciętych kwadracików, jak również przez skan dokonany za pomocą telefonu. Zawsze jednak najważniejszym czynnikiem wpływającym na efekt końcowy jest sama praca i to, na ile kształtuje ona obraz. Oczywiście, odbiorca wpatrując się w ikonę w układzie matrycowego kodu może zadać pytanie, dlaczego właśnie w taki sposób została przedstawiona? To pytanie pojawia się w momencie, kiedy sztuka intermedialna wydaje się w coraz mniejszym stopniu opisywać czy wyjaśniać rzeczywistość, skupiając swoją uwagę na technicznych możliwościach zabawy z obrazem⁴². Poprzez zbieżność środków wydawać się może, że moje przedstawienia wykorzystują w podobny sposób ich potencjał. Jednak w przypadku ich zastosowania w ikonie w formie kodu wykorzystana technologia nabiera głębszego znaczenia i służy kształtowaniu przekazu od formy do treści i od treści do znaczenia. Ikona rzeczywiście jest zapisana w sposób odbiegający od tradycyjnej konwencji ikonicznej, ale w kulminacyjnym momencie jej „czytania”, spoza zestawu czarno-białych kwadratów wyłania się obraz, treść i kształtuje się, w interaktywnej przestrzeni znaczenie – interaktywnej bo wypracowanej jako działanie i aktywność intelektualna odbiorcy. Połączone ze sobą kwadraty stanowią nie tyle formę wizualną ale kryją w sobie zapisaną informację – zawierają zapisaną treść tematu ikony wraz z inskrypcją wybranego fragmentu Księgi Daniela ze Starego Testamentu.

Konkludując, praca doktorska stanowi sumę doświadczeń, wynik towarzyszących im refleksji oraz podsumowanie prowadzonych przeze mnie przez wiele lat działań artystycznych. Osobisty charakter artystycznej realizacji – obrazów tworzących cykl trzydziestu ikon – wpisuje w kontekst sztuki mającej silne zakorzenienie w ikonie. Chciałem jednak, aby przyjemność patrzenia łączyła się

⁴² Por. J. Olek, *Przesyt generujący pustkę*, „artluk”, kwartalnik, 3 (23) 2012, ISSN 1896-3676, s. 32-36.

z napięciem w warstwie znaczeniowej. Dlatego prezentowane przeze mnie ikony, ich forma i matryce kolorystyczne są bezpośrednią wynikową mojego czytania tekstów Księgi Daniela ze Starego Testamentu. Dzieła te są próbą przedstawienia rzeczywistości w różnych wymiarach, w której czas nabiera wizualnego charakteru przestrzennego. Nie od dziś zdajemy sobie sprawę, że symbole, znaki, piktogramy itp. mogą mieć różne znaczenia, w tym także odnoszące się do rzeczywistości duchowej. Duchowość podkreślają również niektóre barwy, a symbolika kolorów jest zasadniczym spoiwem treści i formy moich obrazów i instalacji. Kontekst historyczny i wiedza na temat ikon oraz biblijnej księgi stanowią punkt wyjścia do moich rozważań wokół tych tekstów kultury. Obrazy jako odniesienie, inspiracja stanowią zaledwie część zestawu moich prac. W pracach tych, nawiązując świadomie do stylistyki ikon, starałem się podkreślić ich indywidualność i oryginalność w stosunku do odniesień ikonicznych, z jakimi spotykamy się współcześnie. Za pośrednictwem takich ikon możemy dotknąć istoty ludzkich pragnień, takich jak możliwości widzenia niestworzonego światła, które daje pewność eschatologicznego oglądania Boga. Nawet dzieło o tak abstrakcyjnej formie proponuje środki umożliwiające odbiorcy sięgnięcie w głąb relacji ze Stwórcą. W dobie cyfryzacji, umożliwiającej dotarcie do coraz szerszej grupy odbiorców poprzez coraz bardziej dostępne środki przekazu, стоимy przed możliwością połączenia środków wypracowanych przez kanon ikon z interaktywnymi, czasem niosącym możliwość przemówienia do odbiorcy w innym, być może czytelniejszym, języku. Możliwość odczytania w inny sposób ikony, informacji w niej zapisanej z fragmentami inskrypcji z Księgi Daniela daje możliwość dotarcia również do szerszej grupy odbiorców w dość nietypowy i szybszy sposób.

Przedstawiony cykl intermedialnych prac malarskich jest reakcją na otaczający nas świat, a wypracowane środki artystyczne efektem pracy zainspirowanej intuicją. Zdaję sobie sprawę z faktu, że nadanie moim pracom rangi i nazwy ikon może spowodować wypaczenia interpretacyjne. Mam świadomość, że to, co jest teraz jasne i klarowne, za parę lat może stać się dla kolejnych pokoleń niezrozumiałym odniesieniem i archaicznym znakiem. Ta powszechność graficznych komunikatów, z jaką mamy dziś do czynienia sprawia, że zmienia się percepcja i interpretacja dokonywana przez odbiorcę. Połączenie wszystkich omawianych zabiegów z tradycyjnym malarstwem tworzy nowe jakości w prezentowanym przeze mnie projekcie artystycznym. Nie każdy odnajdzie tu tę ideę, która była dla mnie ważna, nie każdy musi dostrzegać akurat tę, ale być może znajdzie się grupa odbiorców, którzy zechcą podjąć rozmowę, namysł, refleksję zapoczątkowaną tak niespodziewaną formą ikonopisania.

Bibliografia

1. Opracowania

- PARCHEM M., *Księga Daniela. Komentarz*. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2008.
- BIBLIA TYSIĄCLECIA. *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych, opracowana przez zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich*, Księga Daniela. Wyd. Pallottinum, Poznań-Warszawa 2002.

2. Literatura pomocnicza

- ARNHEIM R., *Sztuka i percepcja wzrokowa. Psychologia twórczego oka*, tłum. Jolanta Mach. Wyd. Oficyna, Łódź 2013.
- BIELAWSKI M., *Oblicza ikony*. Wyd. Homini SC, Kraków 2006.
- BRZEGOWY T., *Ostateczne Królestwo Boga i Jego świętych według Księgi Daniela*, Warszawa 1994.
- BUŁGAKOW S., *Ikona i kult ikony*, tłum. H. Paprocki. Wyd. Homini S.C., Bydgoszcz 2002.
- DIONIZJUSZ Z FURNY, *Hermeneia, czyli objaśnienie sztuki malarskiej*, red. Małgorzata Morąg-Różycka, tłum. I. Kania. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2003.
- EVDOKIMOV P., *Sztuka ikony teologia piękna*, tłum. Maria Żurowska. Wyd. Księży Marianów, Warszawa 1999.
- FRĄCZEK K., *Meditatio Mortis – Człowiek w przestrzeni odwróconej. Malarstwo 2007-2012*. Wyd. Scriba, Racibórz 2012.
- HOMERSKI J., *Idea Królestwa Bożego w Księdze Daniela*, w: *Królestwo Boże w Piśmie Świętym*, red. S. Łach - M. Filipiak, Lublin 1976.
- HOMERSKI J., *Pismo Święte Starego Testamentu Księga Daniela. Tom XI 2*, Wyd. Pallottinum, Warszawa 2008.
- NOWOSIELSKI J., CZERNI K., *Sztuka po końcu świata. Rozmowy*. Wyd. Znak, Kraków 2012.
- POPOVA O., SMIRNOVA E., CORTESI P., *Ikony z różnych kręgów kulturowych od VI w. po czasy współczesne*, tłum. T. Łozińska. Warszawa 1998.

- POREBSKI M., *Ikonosfera*. Wyd. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1972.
- PROCHEM M., *Pojęcie królestwa Bożego w Księdze Daniela oraz jego recepcja w pismach qumrańskich i apokalipsie żydowskiej*, Warszawa 2002.
- QUENOT M., *Ikona. Okno ku wieczności*, tłum. H. Paprocki. Wyd. Orthdruk, Białystok 1997.
- STACHOWIAK L., Wstęp do: *"Księga Daniela"*, w: *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu (Biblia Tysiąclecia)*, Poznań-Warszawa 2002.
- WYSPIAŃSKI S., *Listy z Podróży*, Wyd. II. Warszawa 1885, t. III.

3. Czasopisma

- BIBLIA *krok po kroku*, Zuzanna i inne opowieści. *Księga Daniela*, Miesięcznik katolicki „list”, nr 30 / maj 2012, Kraków 2012.
- OLEK J., *Przesyt generujący pustkę*, „artluk”, kwartalnik 3 (23) 2012, ISSN 1896-3676.

4. Netografia

- BILSKA A., *Inwazja tajemniczych kwadracików*, Edunews. [online - <https://www.edunews.pl/narzedzia-i-projekty/narzedzia-edukacyjne/2152-inwazja-tajemniczych-kwadracikow>], [dostęp 05.09.2019].
- QR GENERATORS LIST [online - <http://qrmedia.us/qr-code-generators-list/>], [dostęp 09.01.2019].
- WSZYSTKO O KODACH QR, „Komputer i Świat” [online - <http://jows.pl/artykuly/jak-wykorzystac-kody-qr-w-nauczaniu-jezykow-obcych>], [dostęp 06.03.2019].
- ZŁOTY PODZIAŁ, [<https://tiny.pl/tjtb7>], [dostęp 05.09.2019].
- PAWILON ROSYJSKI, Venice Architecture Biennale 2012 [<https://tiny.pl/tlpjw>], [dostęp 12.03.2019].

Streszczenie opisu pracy doktorskiej

Praca jest formą konceptualizacji pola problemów, z którego wywodzą się moje inspiracje twórcze. Ich konkretyzację stanowi cykl prac prezentowanych pod tytułem: *Zastosowanie kodu dwu i trójwymiarowego w procesie pisania i czytania ikon inspirowanych Księgą Daniela*. Prezentowany cykl to próba połączenia trzech, od kilku lat pojawiających się w mojej twórczości artystycznej, problemów. Pierwszy z nich dotyczył współczesnych sposobów przedstawiania ikony, łączących tradycyjne konwencje jej pisania z formami przekraczającymi ujęcia klasyczne. Drugi obejmował wykorzystanie matrycowych kodów kreskowych w pracy artystycznej. Trzeci dotyczył odczytywania symboli i znaków z *Księgi Daniela z Biblii Tysiąclecia* jako inspiracji dla pracy twórczej. Każdy z problemów był dla mnie ważny, dlatego każdemu chciałem poświęcić uwagę w pracy artystycznej. Praktycznym rozwiązaniem dla tak szerokiej perspektywy zainteresowań artystycznych stało się stworzenie pracy łączącej te problemy. Efekt finalny jest sumą doświadczeń, wynikiem towarzyszących im refleksji oraz podsumowaniem prowadzonych przeze mnie przez wiele lat działań artystycznych. Osobisty charakter artystycznej realizacji – obrazów tworzących cykl trzydziestu prac – wpisuję w kontekst sztuki mającej silne zakorzenienie w ikonie.

Pełny cykl prac ikonicznych został podzielony na trzy zbiory. Na pierwszy składa się jedenaście prac nawiązujących kolejno do rozdziałów I-VI *Księgi Daniela*. To zbiór opowiadań biograficznych o Danielu i jego towarzyszach. Drugi zestaw stanowi piętnaście prac, a dotyczą one treści z rozdziałów VII-XII, zawierających dokładny opis wizji i wyroczni. Rozdziały te cechują się stylem apokaliptycznym i bogactwem symboli. Ostatni zestaw tworzą cztery prace odnoszące się do dodatków deuterokanonicznych *Księgi Daniela*. Ich forma opierająca się na wykorzystaniu zróżnicowanych kodów matrycowych pozwala na wielorakie odczytanie treści, poczynawszy od technologicznych operacji na intelektualnej interpretacji znaczeń kończąc.

Rozprawa doktorska wprowadzająca w problematykę pracy artystycznej składa się z trzech rozdziałów. Dwa pierwsze stanowią teoretyczne wprowadzenie do zagadnień stojących u podstaw refleksji nad własną twórczością oraz sposobu realizacji prac artystycznych. Zawarłem w nich zarówno opis stosowanych przeze mnie technik, środków i narzędzi służących do wykonania pracy, wskazałem jej główne etapy, ale przede wszystkim ukazałem odniesienia treściowe, których inspirację stanowią starotestamentowe *Księgi Daniela*. W części trzeciej odniosłem się do inspiracji, które pozwoliły mi skonkretyzować zamysł i ukierunko-

wać wczesne intuicje. Ta część jest próbą odniesienia się do twórczości wybranych artystów, którzy mieli bezpośredni lub pośredni wpływ na proces powstawania mojej wypowiedzi twórczej. Wstęp i zakończenie zawierają uogólnione uwagi na temat pracy.

Słowa klucze:

malarstwo tablicowe, ikona, pisanie ikon, czytanie ikon, skanowanie, kod dwuwymiarowy, kod trójwymiarowy, kod QR, kod Aztec, *Księga Daniela*, Stary Testament

Summary of doctoral thesis description

The paper is a form of conceptualisation of the field of problems from which my creative inspirations originate. They are concretized in a series of works presented under the title: *Application of two and three dimensional code in the process of writing and reading icons inspired by the Book of Daniel*. The presented series is an attempt to combine three problems that have appeared in my artistic work for several years. The first of them concerned contemporary ways of presenting an icon, combining traditional conventions of its writing with forms exceeding the classical ones. The second one involved the use of matrix barcodes in artistic work. The third concerned reading symbols and signs from the *Book of Daniel from the Millennium Bible* as an inspiration for creative work. Each of the problems was important to me, so I wanted to give each of them attention in artistic work. A practical solution for such a broad perspective of artistic interests was to create a work that would combine these problems. The final effect is a sum of experiences, the result of accompanying reflections and a summary of my artistic activities over many years. The personal character of the artistic realization - the paintings forming a series of thirty works - I inscribe in the context of art strongly rooted in the icon.

The full series of iconic works has been divided into three collections. The first one consists of eleven works referring to chapters I-VI of the *Book of Daniel*. This is a collection of biographical stories about Daniel and his companions. The second set is made up of fifteen works, and they relate to the contents of chapters VII-XII, containing a detailed description of the vision and the oracle. These chapters are characterized by an apocalyptic style and a wealth of symbols. The last set consists of four works relating to the deuterocanonic additions to the *Book of Daniel*. Their form, based on the use of various matrix codes, allows for multiple readings of content, from technological operations to intellectual interpretation of meanings.

The dissertation introducing the issues of my artistic work consists of three chapters. The first two are a theoretical introduction to the issues underlying personal reflection on my work and the way my artistic work is realized. I have included in them both a description of the techniques, means and tools I use to make the work, I have indicated its main stages, but first of all I have shown the content references inspired by the Old Testament *Books of Daniel*. In the third part, I referred to the inspirations that allowed me to concretize the idea and direct my early intuitions. This part is an attempt to refer to the work of selected artists who had a direct or indirect influence on the process of developing my

creative statement. The introduction and the end contain generalised comments on the work.

Key words:

panel painting, icon, icon writing, icon reading, scanning, two-dimensional code, three-dimensional code, QR code, Aztec code, Book of Daniel, Old Testament

DOKUMENTACJA
PRACY DOKTORSKIEJ

Zastosowanie kodu dwu i trójwymiarowego
w procesie pisania i czytania ikon
inspirowanych Księgą Daniela

Do powstania trzydziestu zakodowanych ikon posłużyła mi Księga Daniela
z Pisma Świętego Starego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych,
opracowana przez zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich.

OPOWIADANIA

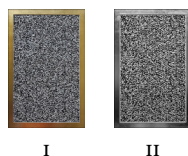
ŻYCIORYS DANIELA

Daniel z towarzyszami na dworze króla babilońskiego

W trzecim roku panowania króla judzkiego Jojakima przybył król babiloński Nabuchodonozor pod Jerozolimę i oblegał ją. Pan wydał w jego ręce króla judzkiego Jojakima oraz część naczyń domu Bożego, które zabrał do ziemi Szinear do domu swego boga, umieszczając naczynia w skarbcu swego boga. Król polecił następnie Aszfenazowi, przełożonemu swoich dworzan, sprowadzić spośród Izraelitów z rodu królewskiego oraz z możnowładców młodzieńców bez jakiegokolwiek skaży, o pięknym wyglądzie, obeznanych z wszelką mądrością, posiadających wiedzę i obdarzonych rozumem, zdatnych do służby w królewskim pałacu. Zamierzał ich nauczyć pisma i języka chaldejskiego. Król przydzielił im codzienną porcję potraw królewskich i wina, które pijał. Mieli być wychowywani przez trzy lata, by po ich upływie rozpocząć służbę przy królu. Spośród synów judzkich byli wśród nich Daniel, Chananiasz, Miszael i Azariasz. Nadzorca służby dworskiej nadał im imiona, Danielowi - Belteszassar, Chananiaszowi - Szadrak, Miszaelowi - Meszak, Azariaszowi zaś Abed-Nego. Daniel powziął postanowienie, by się nie kalać potrawami królewskimi ani winem, które [król] pijał. Poprosił więc nadzorcę służby dworskiej, by nie musiał się kalać. Bóg zaś obdarzył Daniela przychylnością i miłosierdziem nadzorcy służby dworskiej. Nadzorca służby dworskiej powiedział do Daniela: «Obawiam się, by mój pan, król, który przydzielił wam pożywienie i napoje, nie ujrzał, że wasze twarze są chudsze niż [twarze] młodzieńców w waszym wieku i byście nie narazili mojej głowy na niebezpieczeństwo u króla».

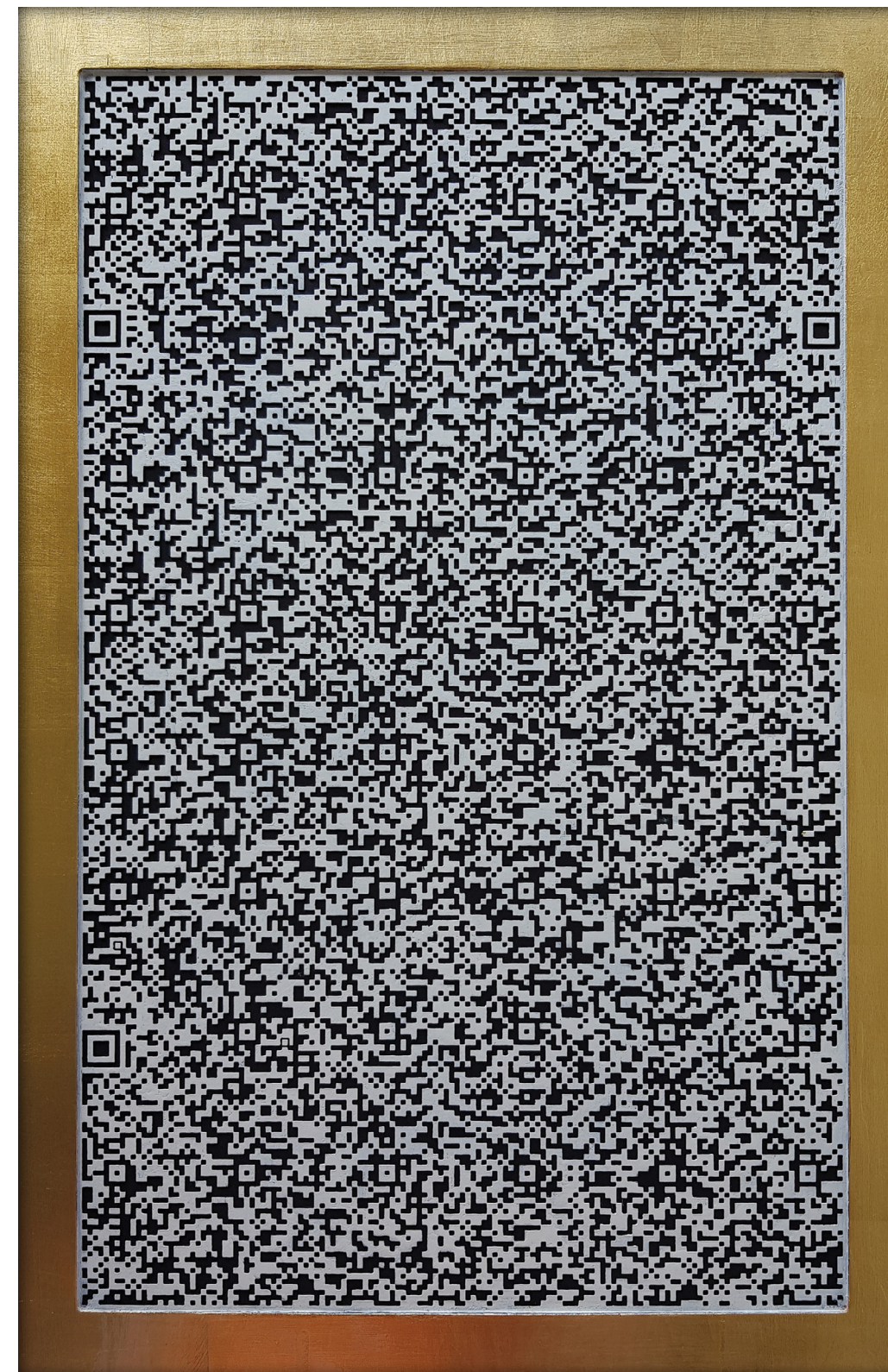
Księga Daniela 1, 1-10

➤ www.ksiegadaniela.pl/01-0.html

I

II

IKONA | KOD 01-0 (1)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 1
WERSETY 1-10

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/01-0/2019
2019

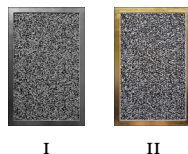
OPOWIADANIA

Daniel i towarzysze wierni zwyczajom religijnym

Daniel zaś powiedział do strażnika, którego ustanowił nadzorca służby dworskiej nad Danielem, Chananiaszem, Miszaelem i Azariaszem: «Poddaj sługi twoje dziesięciodniowej próbie: niech nam dają jarzyny do jedzenia i wodę do picia. Wtedy zobaczysz, jak my wyglądamy, a jak wyglądają młodzieńcy jedzący potrawy królewskie i postąpisz ze swoimi sługami według tego, co widziałeś». Przystał na to żądanie i poddał ich dziesięciodniowej próbie. A po upływie dziesięciu dni wygląd ich był lepszy i zdrowszy niż innych młodzieńców, którzy spożywali potrawy królewskie. Strażnik zabierał więc ich potrawy i wino do picia, a podawał im jarzyny. Dał zaś Bóg tym czterem młodzieńcom wiedzę i umiejętność wszelkiego pisma oraz mądrość. Daniel posiadał rozeznanie wszelkich widzeń i snów. Gdy minął okres ustalony przez króla, by ich przedstawić, nadzorca służby dworskiej wprowadził ich przed Nabuchodonozora. Król rozmawiał z nimi, i nie można było znaleźć pośród nich wszystkich nikogo równego Danielowi, Chananiaszowi, Miszaelowi i Azariaszowi. Zaczęli więc sprawować służbę przy królu. We wszystkich sprawach wymagających mądrości i roztropności, jakie przedkładał im król, okazywali się dziesięciokrotnie lepsi niż wszyscy wykładacze snów i wróżbici w całym jego królestwie. Przebywał tam Daniel aż do pierwszego roku Cyrusa.

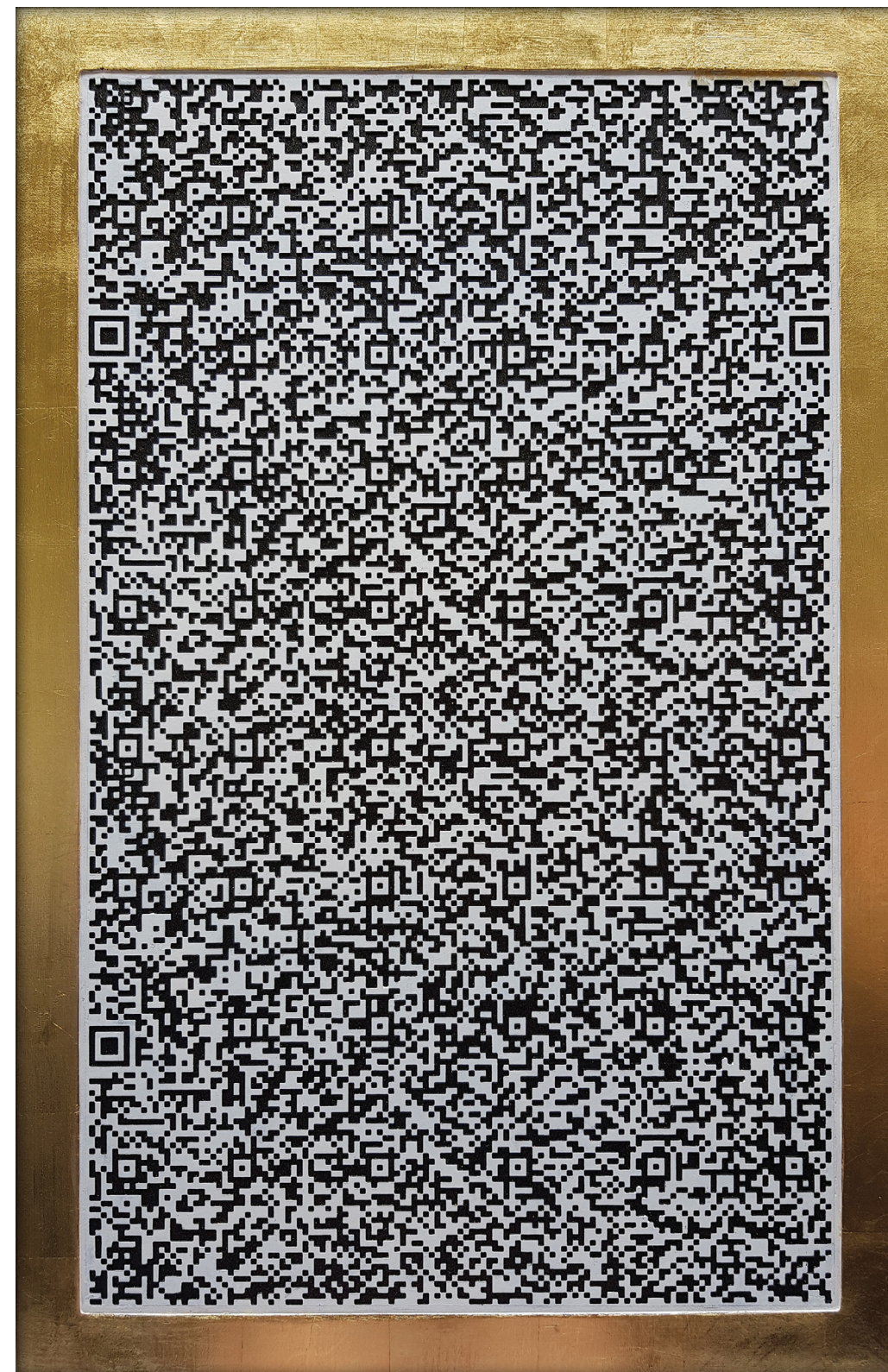
Księga Daniela 1, 11-21

➤ www.ksiegadaniela.pl/01-1.html

I

II

IKONA | KOD 01-1 (2)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 1
WERSETY 11-21

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/01-1/2019
2019

OPOWIADANIA

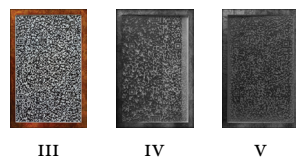

Zagatkowy sen Nabuchodonozora

Chaldejczycy zaś odpowiedzieli królowi: «Nie ma nikogo na ziemi, kto by mógł oznajmić to, czego domaga się król. Dlatego żaden z królów, choćby wielkich i potężnych, nie wymaga podobnej rzeczy od wykładacza snów, wróżbity lub Chaldejczyka. Pytanie, jakie król stawia, jest trudne, i nikt nie potrafi na nie odpowiedzieć królowi z wyjątkiem bogów, którzy nie przebywają między ludźmi». Wtedy ogarnął króla wielki gniew i oburzenie i rozkazał zabić wszystkich mędrców babilońskich.

Księga Daniela 2,10-12

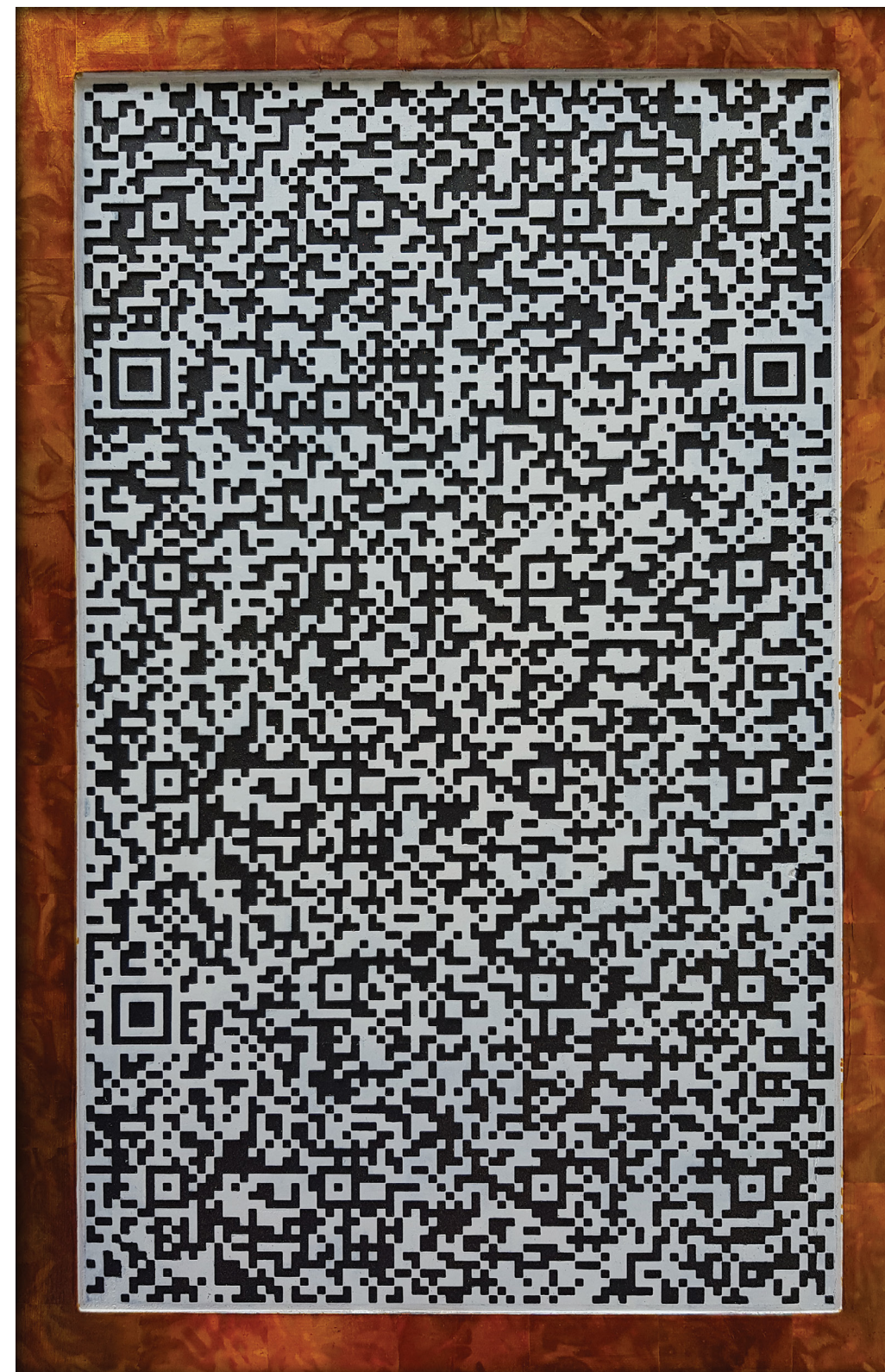
➤ www.ksiegadaniela.pl/02-1.html

III

IV

V

IKONA | KOD 02-1 (3)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 2
WERSETY 10-12

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/02-1/2019
2019

OPOWIADANIA

Daniel prosi Boga o pomoc

Daniel mówił tymi słowami:

«Niech będzie błogosławione imię Boga przez wszystkie wieki wieków!

Bo mądrość i moc

są Jego przymiotem.

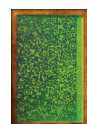
On to zmienia okresy i czasy,
usuwa królów i ustanawia królów,
udziela mędrcom mądrości,
a wiedzy rozumnym.

Księga Daniela 2, 20-21

➤ www.ksiegadaniela.pl/02-2.html

III

IV

V

IKONA | KOD 02-2 (4)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 2
WERSETY 20-21

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/02-2/2018
2018

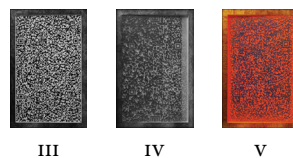
OPOWIADANIA

Król Nabuchodonozor wyróżnia Daniela

Wtedy Nabuchodonozor upadł na twarz i oddał pokłon Danielowi, rozkazując złożyć mu dary i wonne kadzidła. Następnie zwrócił się król do Daniela i powiedział: «Wasz Bóg jest naprawdę Bogiem bogów, Panem królów, który wyjawia tajemnice, ponieważ zdołałeś wyjawić tę tajemnicę».

Księga Daniela 2, 46-47

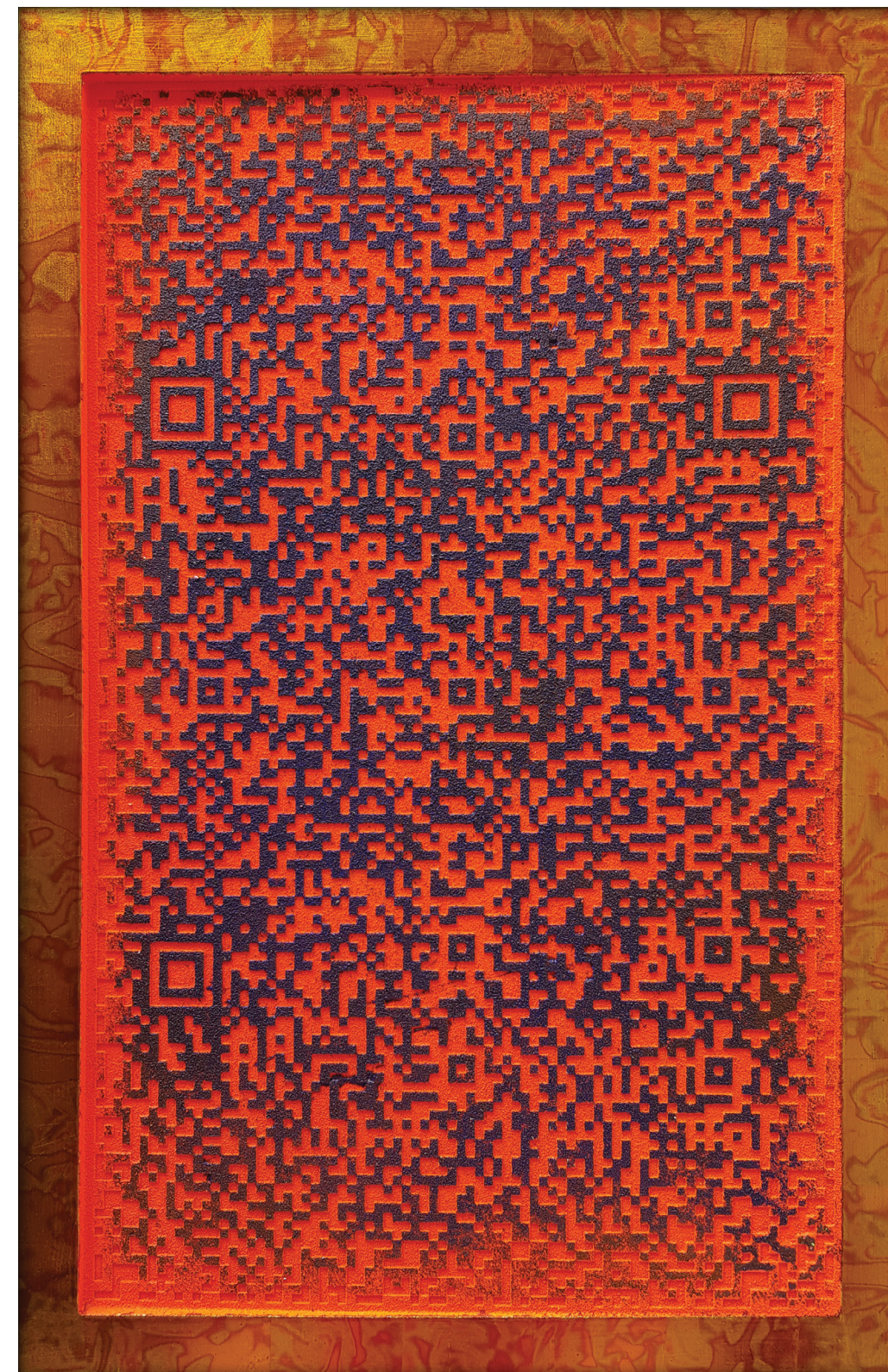
➤ www.ksiegadaniela.pl/02-3.html

III

IV

V

IKONA | KOD 02-3 (5)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 2
WERSETY 46-47

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/02-3/2018
2018

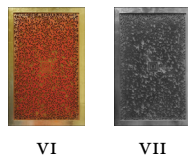
OPOWIADANIA

Nabuchodonozor wznosi złoty posąg

Król Nabuchodonozor sporządził złoty posąg o wysokości sześćdziesięciu łokci, a szerokości sześciu łokci i kazał go ustawić na równinie Dura w prowincji babilońskiej. Następnie polecił król Nabuchodonozor satrapom, namiestnikom, rządcom, radcom, skarbnikom, sędziom, prawnikom i wszystkim zarządcom prowincji zebrać się i uczestniczyć w poświęceniu posągu wzniesionego przez króla Nabuchodonozora.

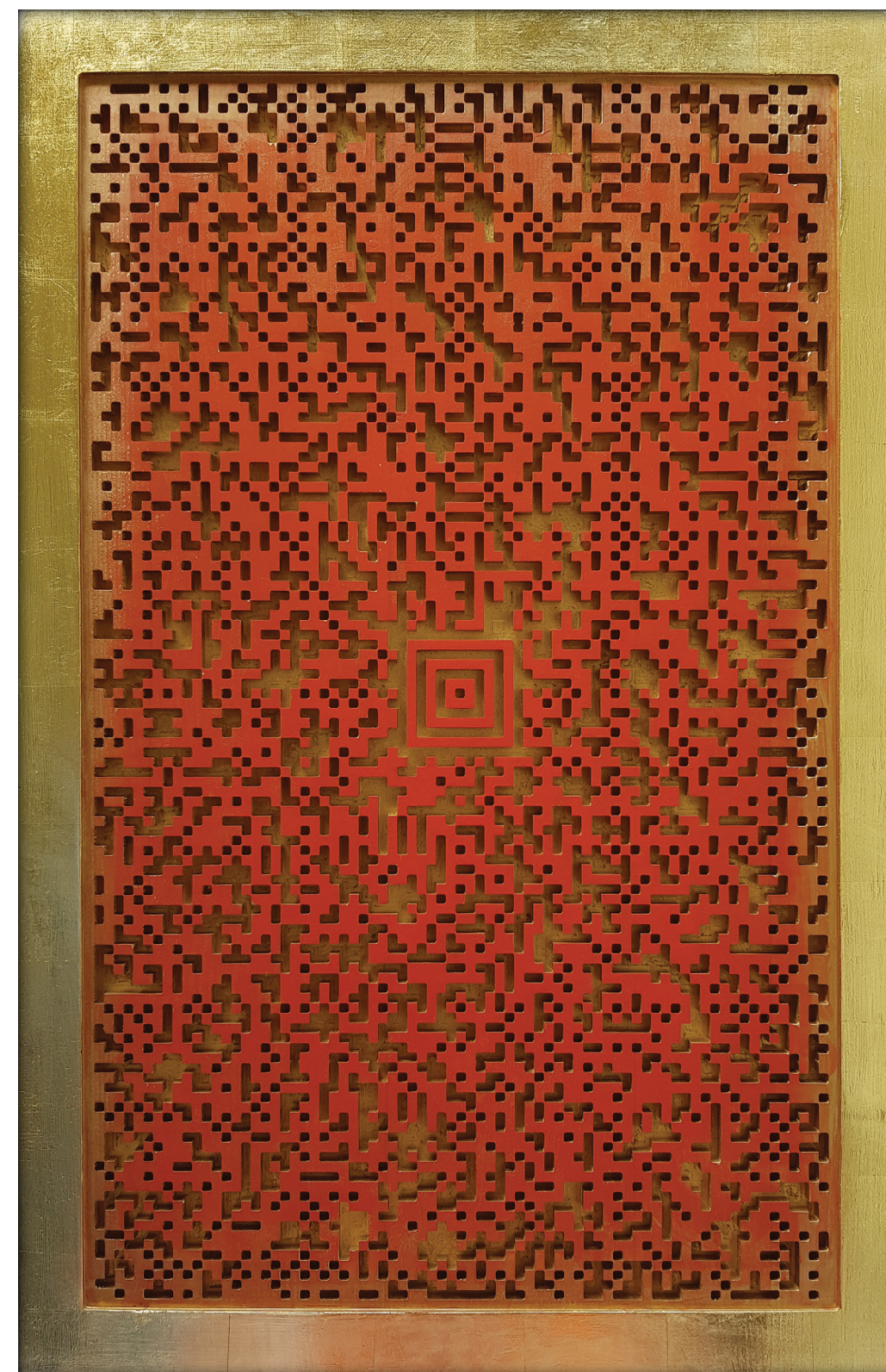
Księga Daniela 3, 1-2

➤ www.ksiegadaniela.pl/03-1.html

VI

VII

IKONA | KOD 03-1 (6)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 3
WERSETY 1-2

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/03-1/2018
2018

OPOWIADANIA

Szadrak, Meszak i Abednego ocaleni przez Boga

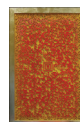
Król Nabuchodonozor popadł w zdumienie i nagle powstał. Zwrócił się do swych doradców, mówiąc: «Czy nie wrzuciliśmy trzech związanych mężów do ognia?» Oni zaś odpowiedzieli królowi: «Rzeczywiście, królu». On zaś w odpowiedzi rzekł: «Lecz widzę czterech mężów rozwiązanych, przechadzających się pośród ognia i nie dzieje się im nic złego; wygląd czwartego przypomina anioła Bożego»

Księga Daniela 3, 91-92

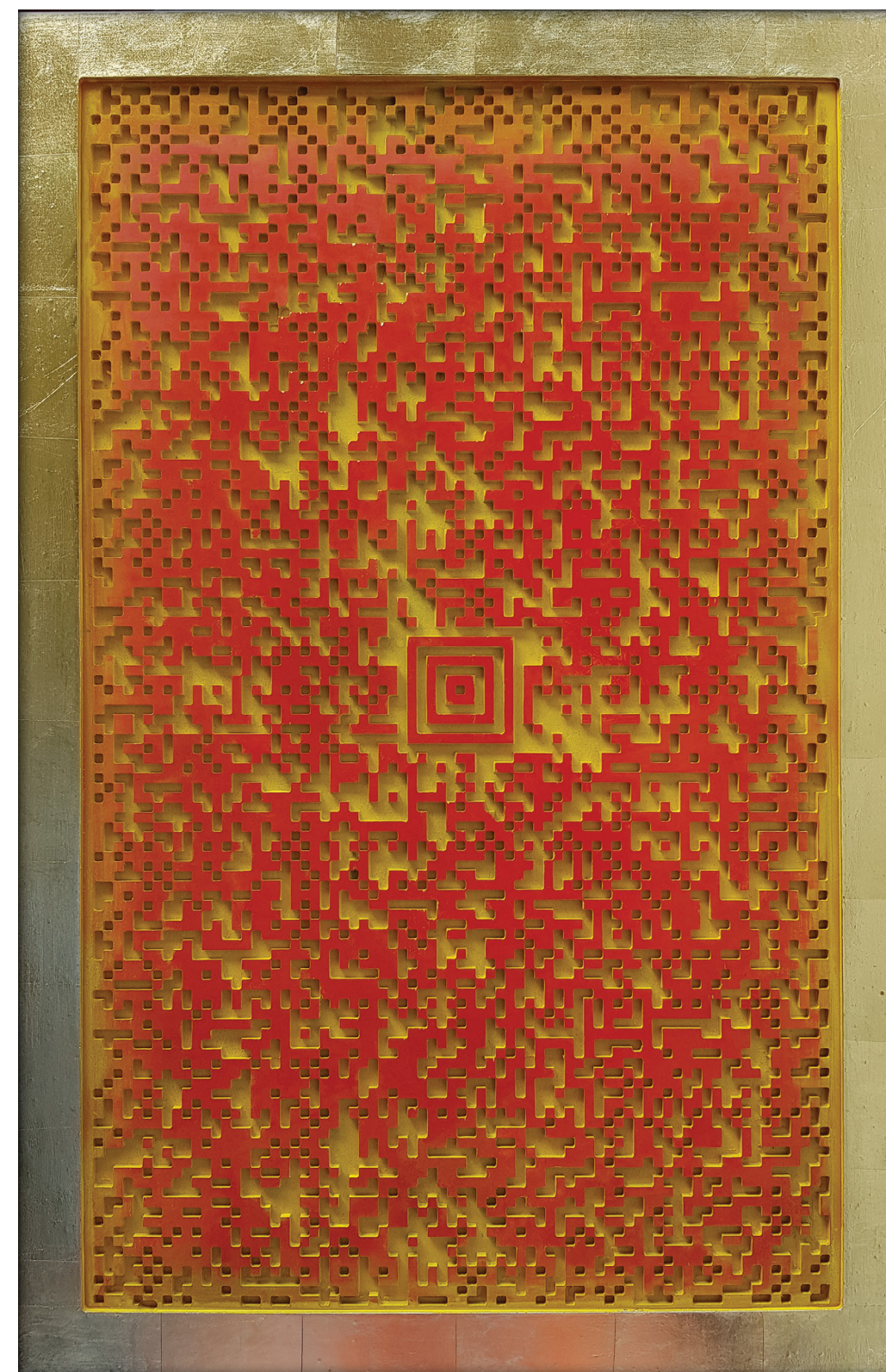
➤ www.ksiegedaniela.pl/03-2.html

VI

VII

IKONA | KOD 03-2 (7)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 3
WERSETY 91-92

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/03-2/2018
2018

OPOWIADANIA

Drugi sen Nabuchodonozora

Patrzyłem, w moim łożu, na obrazy [istniejące] w mojej głowie, a oto Czuwający i Święty zstępował z nieba. Wołał On głośno i tak mówił:

„Wyrąbcie drzewo i obetnijcie gałęzie,
otrząśnijcie liście i odrzućcie owoce!
Zwierzęta niech uciekają spod niego,
a ptaki z jego gałęzi!

Księga Daniela 4, 10-11

➤ www.ksiegadaniela.pl/04-0.html

IKONA | KOD 04-2 (9)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 4
WERSETY 10-11

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/04-2/2018
2018

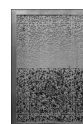
OPOWIADANIA

Wyjaśnienie snu Nabuchodonozora

Drzewem, które ujrzałeś, jak rosło i stało się potężne, tak że wysokość jego sięgała nieba i że było widoczne na całej ziemi, którego liście były piękne, a owoce obfite, na którym było pożywienie dla wszystkich, pod którym przebywały zwierzęta lądowe i na którego gałęziach gnieździły się ptaki powietrzne - jesteś ty, o królu. Wzrosłeś i stałeś się potężny, a wielkość twoja wzrastała i sięgała aż do nieba, panowanie zaś twoje aż po krańce świata.

Księga Daniela 4, 17-19

➤ www.ksiegadaniela.pl/04-1.html

VIII

IX

→ kod dwuwymiarowy

→ kod trójwymiarowy

IKONA | KOD 04-1 (8)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 4
WERSETY 17-19

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/04-1/2018
2018

OPOWIADANIA

Uczta Baltazara (I)

W czasie uczty król Baltazar nakazuje wznieść toast naczyniami zabranymi ze świątyni jerozolimskiej. Na ścianie pojawia się tajemniczy napis. Daniel wyjaśnia, że wskutek pychy króla Bóg wyznaczył kres jego panowaniu. Tej samej nocy król Baltazar zostaje zabity.

Księga Daniela 5,1–6,1

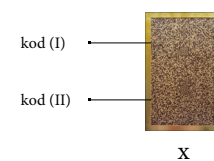
➤ www.ksiegadaniela.pl/05-1.html

Zapowiedź upadku Baltazara (II)

A oto nakreślone pismo: mene, mene, tekel ufarsin. Takie zaś jest znaczenie wyrazów: Mene - Bóg obliczył twoje panowanie i ustalił jego kres. Tekel - zważono cię na wadze i okazałeś się zbyt lekki. Peres - twoje królestwo uległo podziałowi; oddano je Medom i Persom».

Księga Daniela 5, 25-28

➤ www.ksiegadaniela.pl/05-2.html

IKONA | KOD 05-1-2 (10)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 5
WERSETY 5, 1 - 6, 1

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/05-1-2/2018
2018

OPOWIADANIA

Daniel wrzucony do jaskini lwów (I)

Wtedy król wydał rozkaz, by sprowadzono Daniela i wrzucono do jaskini lwów. Król zwrócił się do Daniela i rzekł: «Twój Bóg, któremu tak wytrwale służysz, uratuje cię». Przyniesiono kamień i zatoczono na otwór jaskini lwów. Król zapieczętował go swoją pieczęcią i pieczęcią swych możnowładców, aby nic nie uległo zmianie w sprawie Daniela. Następnie król odszedł do swego pałacu i pościł przez noc, nie kazał wprowadzać do siebie nałożnic, a sen odszedł od niego.

Księga Daniela 6, 17-19

➤ www.ksiegadaniela.pl/06-1.html

Daniel wrzucony do jaskini lwów (II)

Król wstał o świcie i udał się spieszenie do jaskini lwów. Gdy był blisko jaskini, wołał do Daniela głosem pełnym bólu: «Danielu, sługo żyjącego Boga, czy Bóg, któremu służysz tak wytrwale, mógł cię wybawić od lwów?» Wtedy Daniel odpowiedział królowi: «Królu, żyj wiecznie! Mój Bóg posłał swego anioła i on zamknął paszczę lwom; nie wyrządziły mi one krzywdy, ponieważ On uznał mnie za niewinnego; a także wobec ciebie nie uczyniłem nic złego».

Księga Daniela 6, 20-23

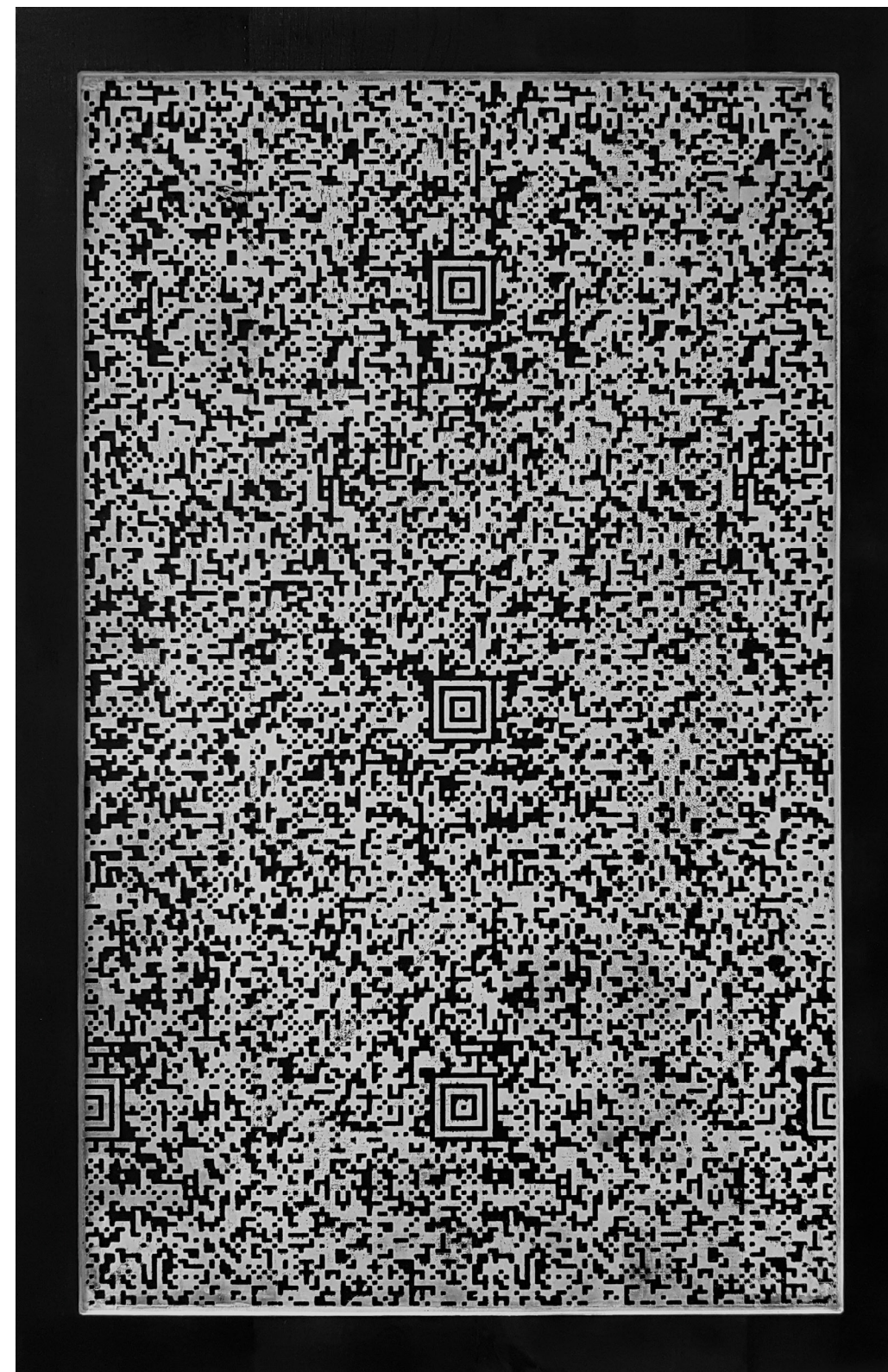
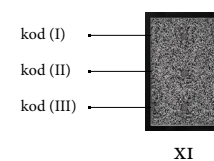
➤ www.ksiegadaniela.pl/06-2.html

Daniel wrzucony do jaskini lwów (III)

Uradował się z tego król i rozkazał wydobyć Daniela z jaskini lwów; nie znaleziono na nim żadnej rany, bo zaufał swemu Bogu. Na rozkaz króla przyprowadzono mężów, którzy oskarżyli Daniela, i wrzucono do jaskini lwów ich samych, ich dzieci i żony. Nim jeszcze wpadli na dno jaskini, pochwyciły ich lwy i zmiażdżyły ich kości.

Księga Daniela 6, 24-25

➤ www.ksiegadaniela.pl/06-3.html

IKONA | KOD 06-1-2-3 (11)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 6
WERSETY 17 - 25

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/06-1-2-3/2018
2018

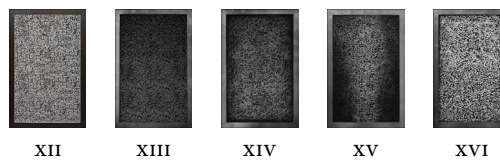
WIZJE

Wizja czterech bestii

W pierwszym roku [panowania] króla babilońskiego Baltazara miał Daniel sen i zaniepokoiły go widziadła jego głowy na jego łożu. Następnie spisał on sen o następującej treści Daniel więc powiedział: «Ujrzałem swoją wizję w nocy. Oto cztery wichry nieba wzburzyły wielkie morze. Cztery ogromne bestie wyszły z morza, a jedna różniła się od drugiej.

Księga Daniela 7, 1-4

➤ www.ksiegadaniela.pl/07-0.html

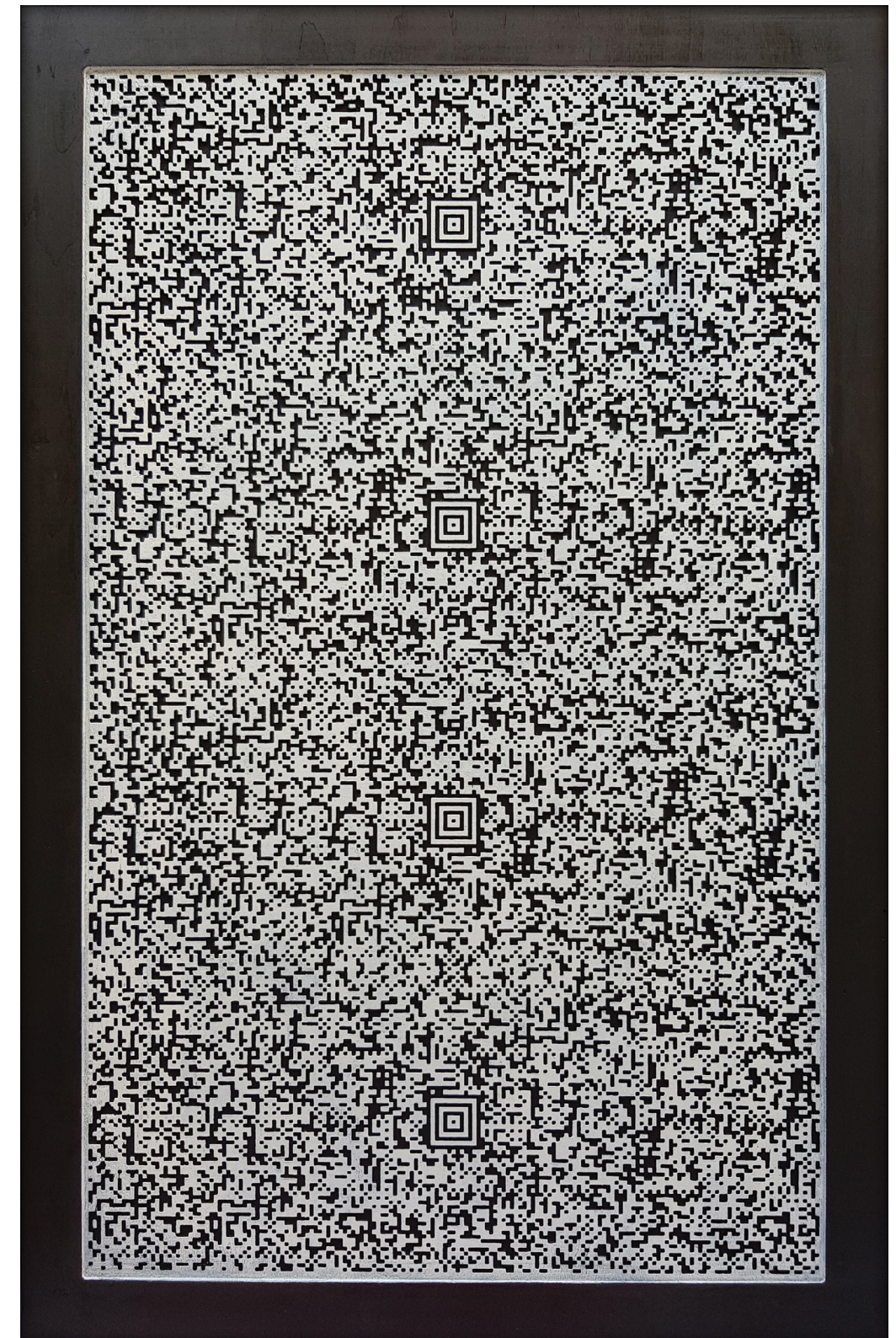
XII

XIII

XIV

XV

XVI

IKONA | KOD 07-0 (12)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 7
WERSETY 1-4

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/07-0/2019
2019

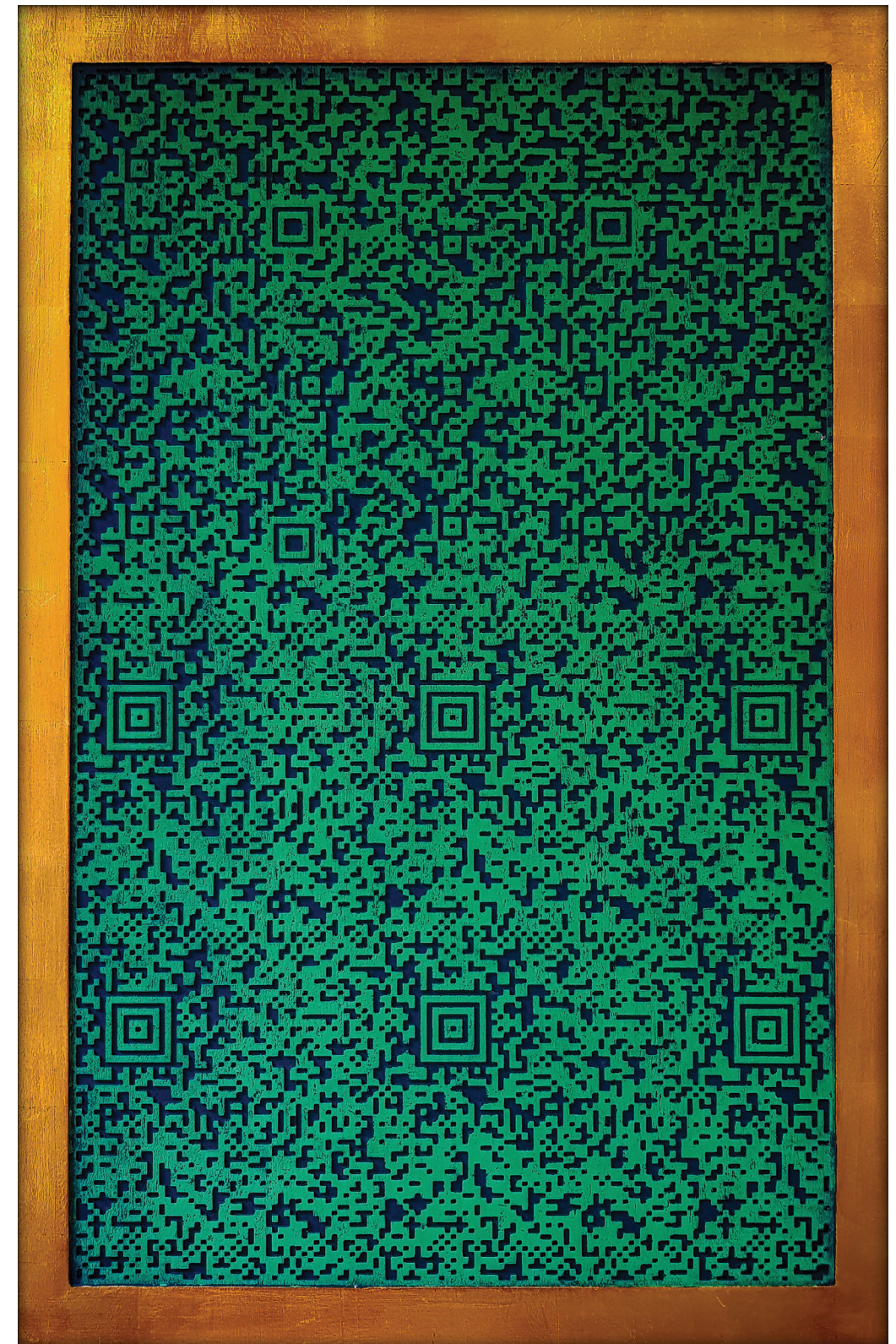
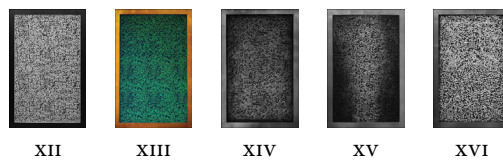
WIZJE

Pierwsza Bestia

Pierwsza podobna była do lwa i miała skrzydła orle. Patrzałem, a oto wyrwano jej skrzydła, ją zaś samą uniesiono w górę i postawiono jak człowieka na dwu nogach, dając jej ludzkie serce.

Księga Daniela 7, 4

➤ www.ksiegedaniela.pl/07-1.html

IKONA | KOD 07-1 (13)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 7
WERSSET 4

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/07-1/2018
2018

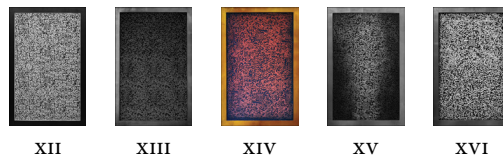
WIZJE

Druga Bestia

A oto druga bestia, zupełnie inna, podobna do niedźwiedzia, z jednej strony podparta, a trzy żebra miała w paszczy między zębami. Mówiono do niej: „Podnieś się! Pożeraj wiele mięsa!”

Księga Daniela 7, 5

➤ www.ksiegadaniela.pl/07-2.html

XII

XIII

XIV

XV

XVI

IKONA | KOD 07-2 (14)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 7
WERSSET 5

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/07-2/2018
2018

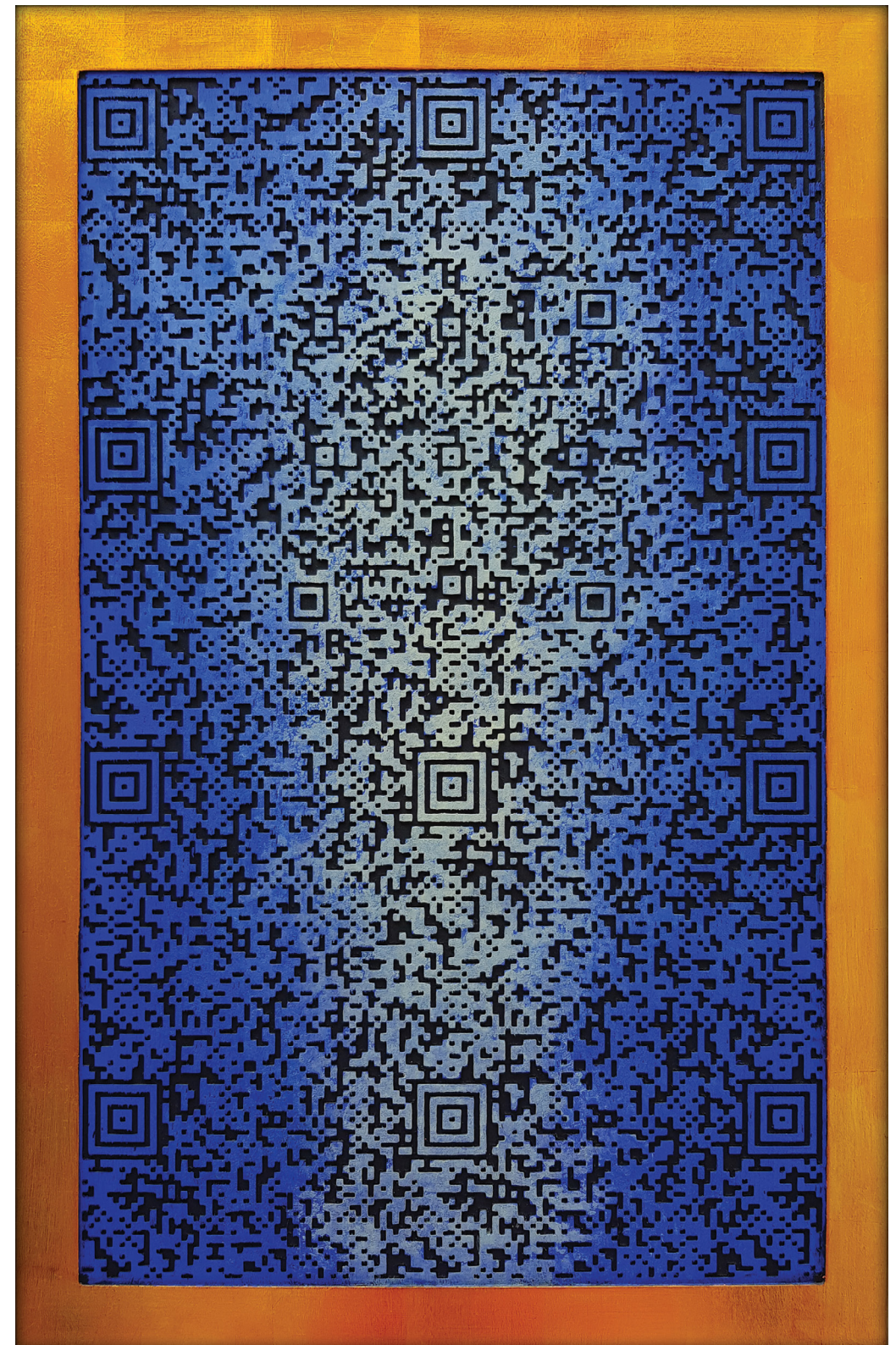
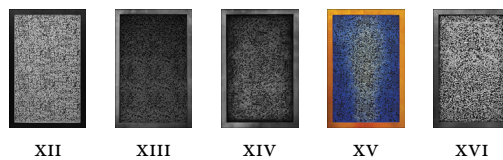
WIZJE

Trzecia Bestia

Potem patrzałem, a oto inna [bestia] podobna do pantery, mająca na swym grzbiecie cztery ptasie skrzydła. Bestia ta miała cztery głowy; jej to powierzono władzę.

Księga Daniela 7, 6

➤ www.ksiegadaniela.pl/07-3.html

IKONA | KOD 07-3 (15)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 7
WERSET 6

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/07-3/2018
2018

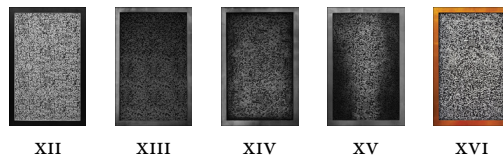
WIZJE

Czwarta Bestia

Następnie patrzałem i ujrzałem w nocnych widzeniach: a oto czwarta bestia, okropna i przerażająca, o nadzwyczajnej sile. Miała wielkie zęby z żelaza <i miedziane pazury>; pożerała i kruszyła, depcąc nogami to, co pozostawało. Różniła się od wszystkich poprzednich bestii i miała dziesięć rogów. Gdy przypatrywałem się rogom, oto inny mały róg wyrósł między nimi i trzy spośród pierwszych rogów zostały przed nim wyrwane. Miał on oczy podobne do ludzkich oczu i usta, które mówiły wielkie rzeczy.

Księga Daniela 7, 7-8

➤ www.ksiegadaniela.pl/07-4.html

XII

XIII

XIV

XV

XVI

IKONA | KOD 07-4 (16)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 7
WERSETY 7-8

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/07-4/2018
2018

WIZJE

Wizja barana i kozła

Podszedł on aż do barana o dwóch rogach, którego widziałem stojąc nad rzeką, i rzucił się na niego z całą swą złością. Zobaczyłem, jak on zbliżywszy się do barana rozzłościł się na niego, i uderzył barana, i złamał oba jego rogi. Baran nie miał siły, by mu stawić czoła. Powalił więc on go na ziemię i podeptał nogami, a nie było nikogo, kto by wyrwał barana z jego mocy.

Księga Daniela 8, 6-7

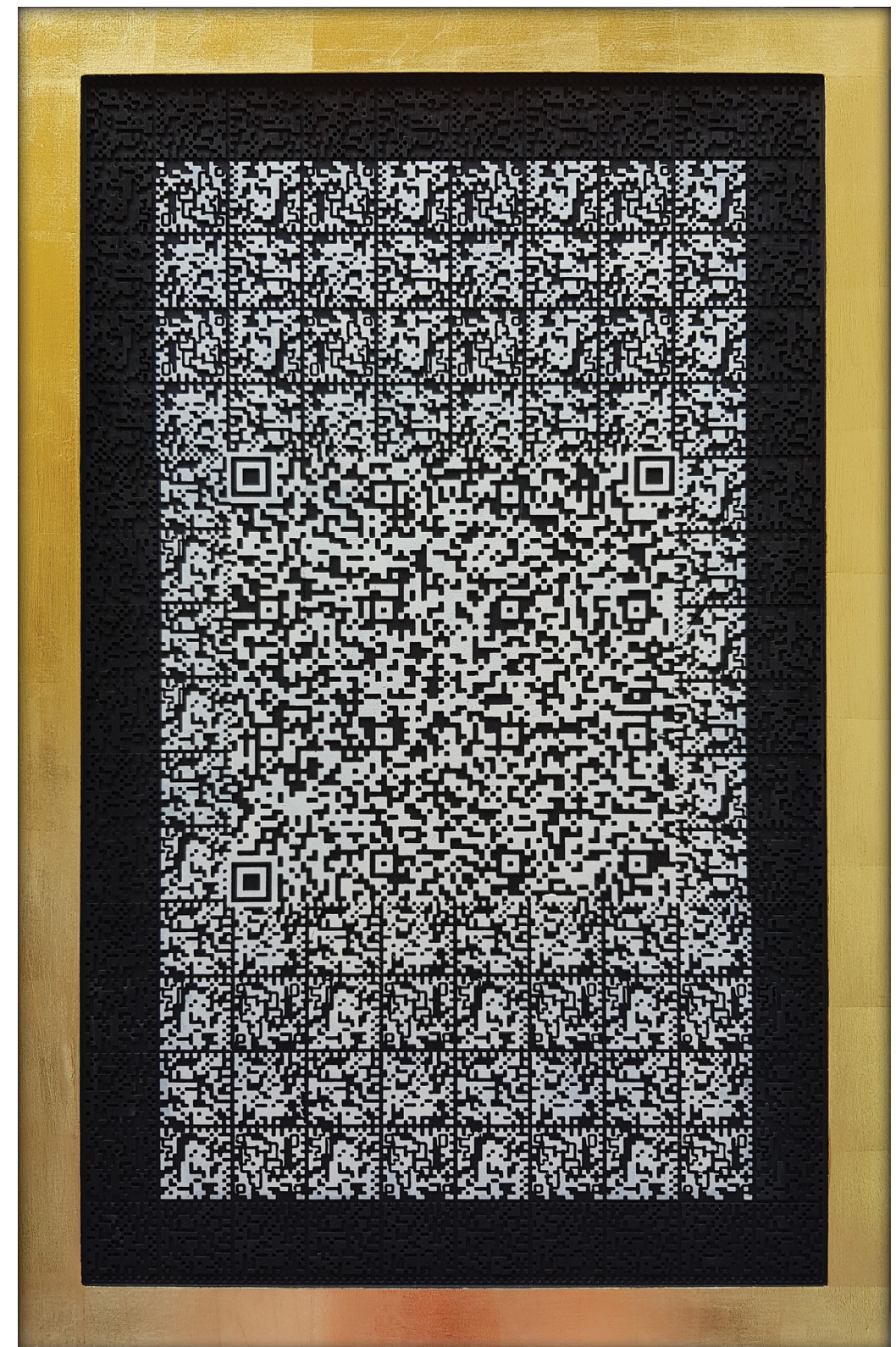
➤ www.ksiegedaniela.pl/08-1.html

XVII

XVIII

IKONA | KOD 08-1 (17)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 8
WERSETY 6-7

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/08-1/2018
2018

WIZJE

Wyjaśnienie wizji barana i kozła

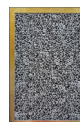
Baran, którego widziałeś z dwoma rogami, [oznacza] królów Medów i Persów. Kozioł zaś - króla Jawanu, a wielki róg między jego oczami - pierwszego króla. Róg zaś, który uległ złamaniu, i cztery rogi, co wyrosły na jego miejsce, to cztery królestwa, które powstaną z jego narodu, będą jednak pozbawione jego mocy.

Księga Daniela 8, 20-22

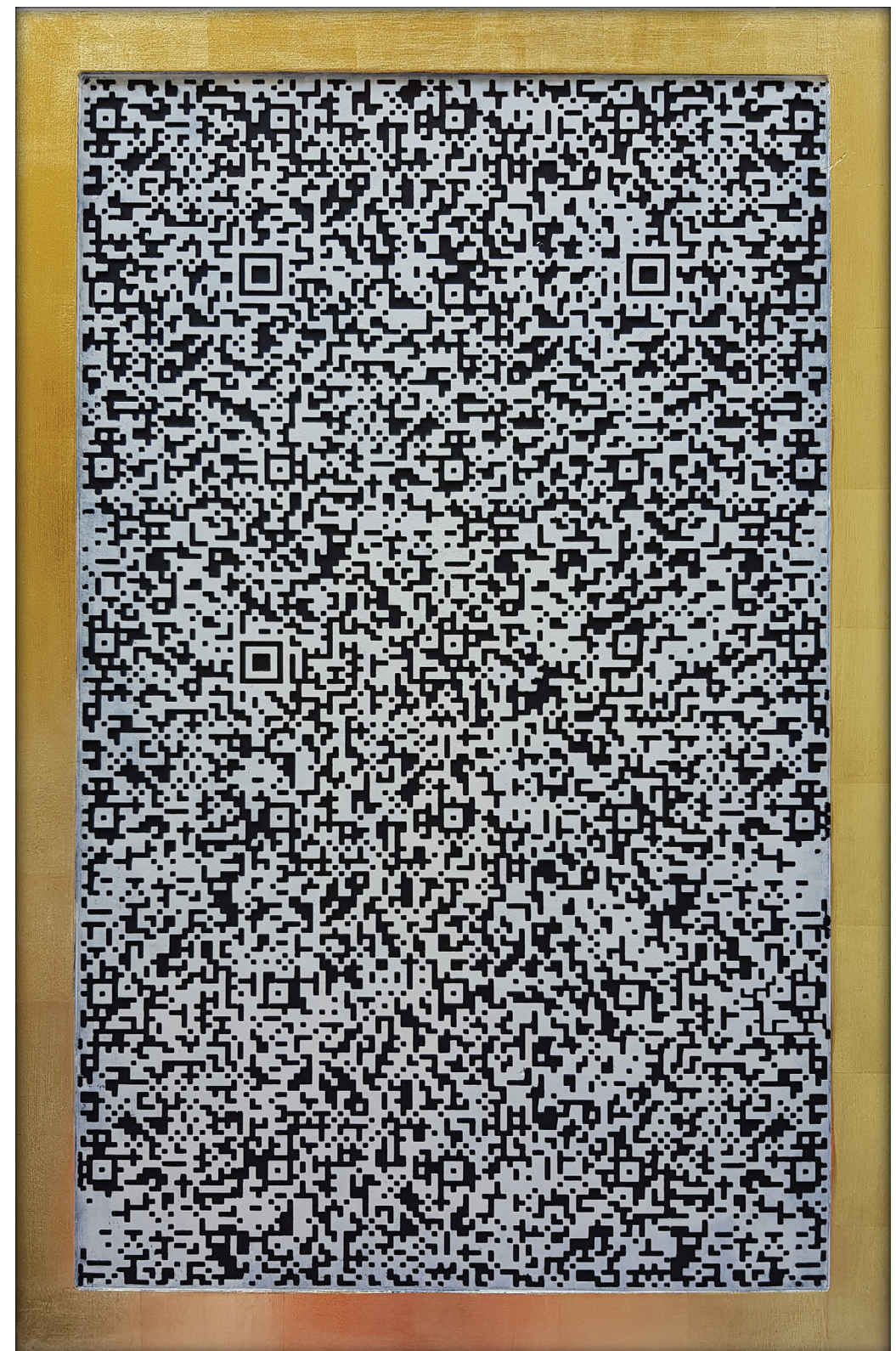
➤ www.ksiegadaniela.pl/08-2.html

XVII

XVIII

IKONA | KOD 08-2 (18)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 8
WERSETY 20-22

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/08-2/2018
2018

WIZJE

Proroctwo o siedemdziesięciu tygodniach

W pierwszym roku Dariusza z rodu Medów, syna Artakserksesa, sprawującego władzę nad królestwem chaldejskim, w roku pierwszym jego panowania, ja, Daniel, dociekałem w Pismach liczby lat, które objawił Pan prorokowi Jeremiaszowi, że ma się dopełnić siedemdziesiąt lat spustoszenia Jerozolimy. Zwróciłem więc twarz do Pana Boga, oddając się modlitwie i błaganiu w postach, pokucie i popiele.

Księga Daniela 9, 1-3

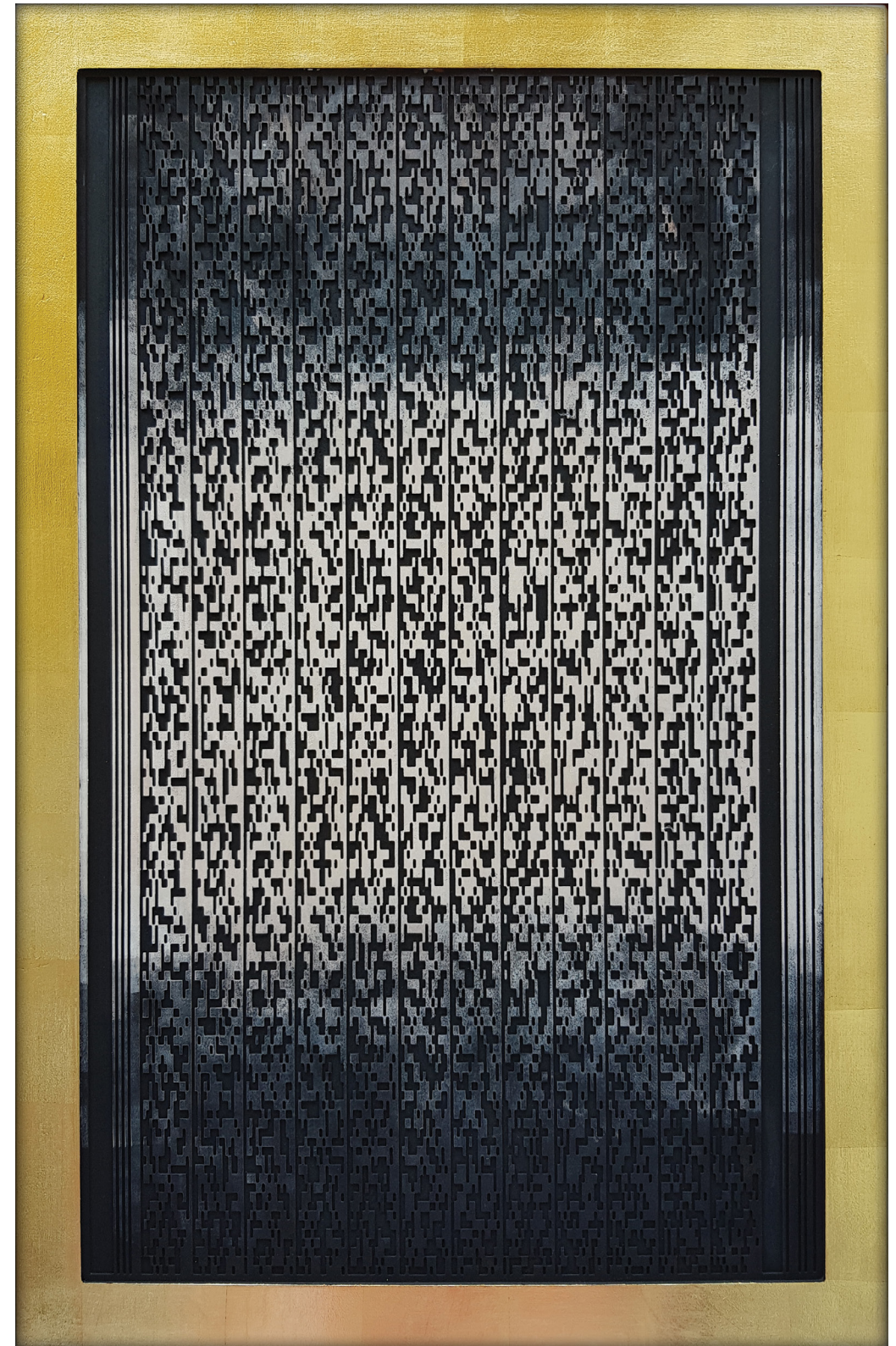
➤ www.ksiegadaniela.pl/09-1.html

XIX

XX

IKONA | KOD 09-1 (19)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 9
WERSETY 1-3

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/09-1/2018
2018

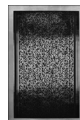
WIZJE

Modlitwa Daniela

Teraz zaś, Boże nasz, wysłuchaj modlitwy Twojego sługi i jego błagań i rozjaśnij swe oblicze nad świątynią, która leży zniszczona - ze względu na Ciebie, Panie! Nakłoń, mój Boże, swego ucha i wysłuchaj! Otwórz swe oczy i zobacz nasze spustoszenie i miasto, nad którym wzywano Twego imienia. Albowiem zanosimy swe modlitwy do Ciebie, opierając się nie na naszej sprawiedliwości, ale ufni w Twoje wielkie miłosierdzie.

Księga Daniela 9, 17-18

➤ www.ksiegadaniela.pl/09-2.html

XIX

XX

IKONA | KOD 09-2 (20)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 9
WERSETY 17-18

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/09-2/2018
2018

WIZJE

Wizja męża w białych szatach

Nie jadłem wybornych potraw, nie brałem do ust ani mięsa, ani wina, nie namaszczałem się też aż do końca trzech tygodni. Dnia dwudziestego czwartego pierwszego miesiąca, gdy znajdowałem się nad brzegiem Wielkiej Rzeki, <to jest nad Tygrysem>, podniosłem oczy i patrzałem: Oto [stał] pewien człowiek ubrany w lniane szaty, a jego biodra były przepasane czystym złotem, a ciało zaś jego było podobne do tarszyszu, jego oblicze do blasku błyskawicy, oczy jego były jak pochodnie ogniste, jego ramiona i nogi jak błysk polerowanej miedzi, a jego głos jak głos tłumu.

Księga Daniela 10, 3-6

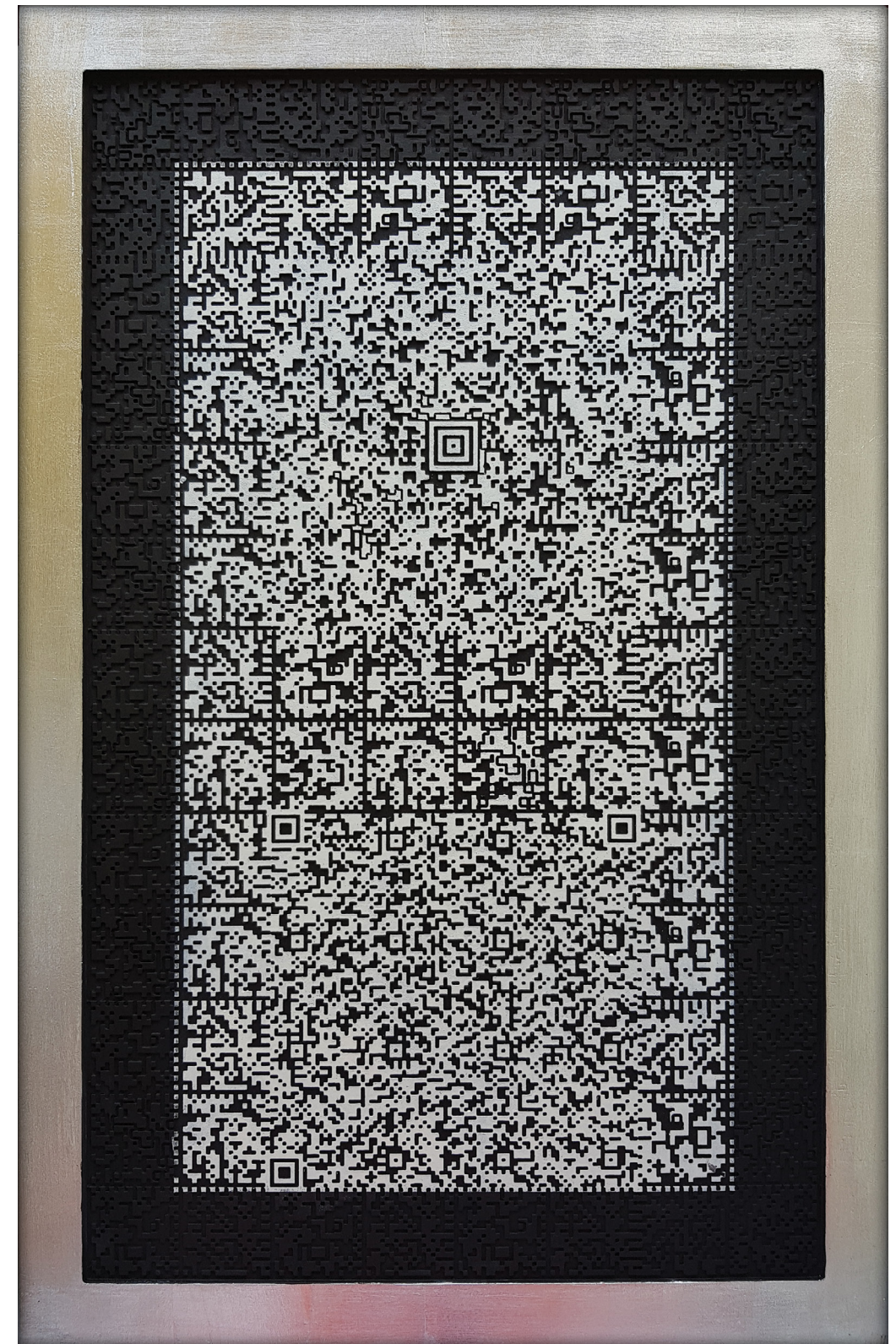
➤ www.ksiegedaniela.pl/10-1.html

XXI

XXII

IKONA | KOD 10-1 (21)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 10
WERSETY 3-6

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/10-1/2018
2018

WIZJE

Wizja męża w białych szatach

Ja, Daniel, oglądałem tylko sam widzenie, a ludzie, którzy byli ze mną, nie oglądali widzenia, ogarnęło ich jednak wielkie przerażenie, tak że uciekli, by się ukryć. Tylko ja sam pozostałem, by oglądać to wielkie widzenie, lecz nie miałem siły, zmieniłem się na twarzy, [opuściła mnie moc]. Wtedy usłyszałem dźwięk jego słów, i na dźwięk jego słów upadłem oszołomiony twarzą ku ziemi.

Księga Daniela 10, 7-9

➤ www.ksiegadaniela.pl/10-2.html

XXI

XXII

IKONA | KOD 10-2 (22)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 10
WERSETY 7-9

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/10-2/2018
2018

WIZJE

Wojny w Palestynie w okresie helleńskim

Gdy tylko on wystąpi, jego państwo upadnie i zostanie podzielone na cztery wiatry nieba, jednak nie między jego potomków. Nie będą nim rządzić, tak jak on rządził, ponieważ jego królestwo zostanie zniszczone i przypadnie w udziale nie im, lecz innym.

Księga Daniela 11, 4

➤ www.ksiegadaniela.pl/11-1.html

XXIII

XXIV

IKONA | KOD 11-1 (23)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 11
WERSET 4

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/11-1/2019
2019

WIZJE

Walki za Antiocha IV Epifanesa

Gdy nadejdzie czas, wkroczy znów do kraju południowego, lecz nie powiedzie mu się drugim razem, tak jak poprzednio. Wystąpią przeciw niemu kittejskie okręty; popadnie w rozterkę i zawróci, pełen gniewu przeciw świętemu przymierzu. I znów zwróci uwagę na tych, co opuścili święte przymierze. Wojsko jego wystąpi, by zbezczęścić świątynię-twierdzę, wstrzymając stałą ofiarę i uczynią tam ohydę ziejącą pustką

Księga Daniela 11, 29-31

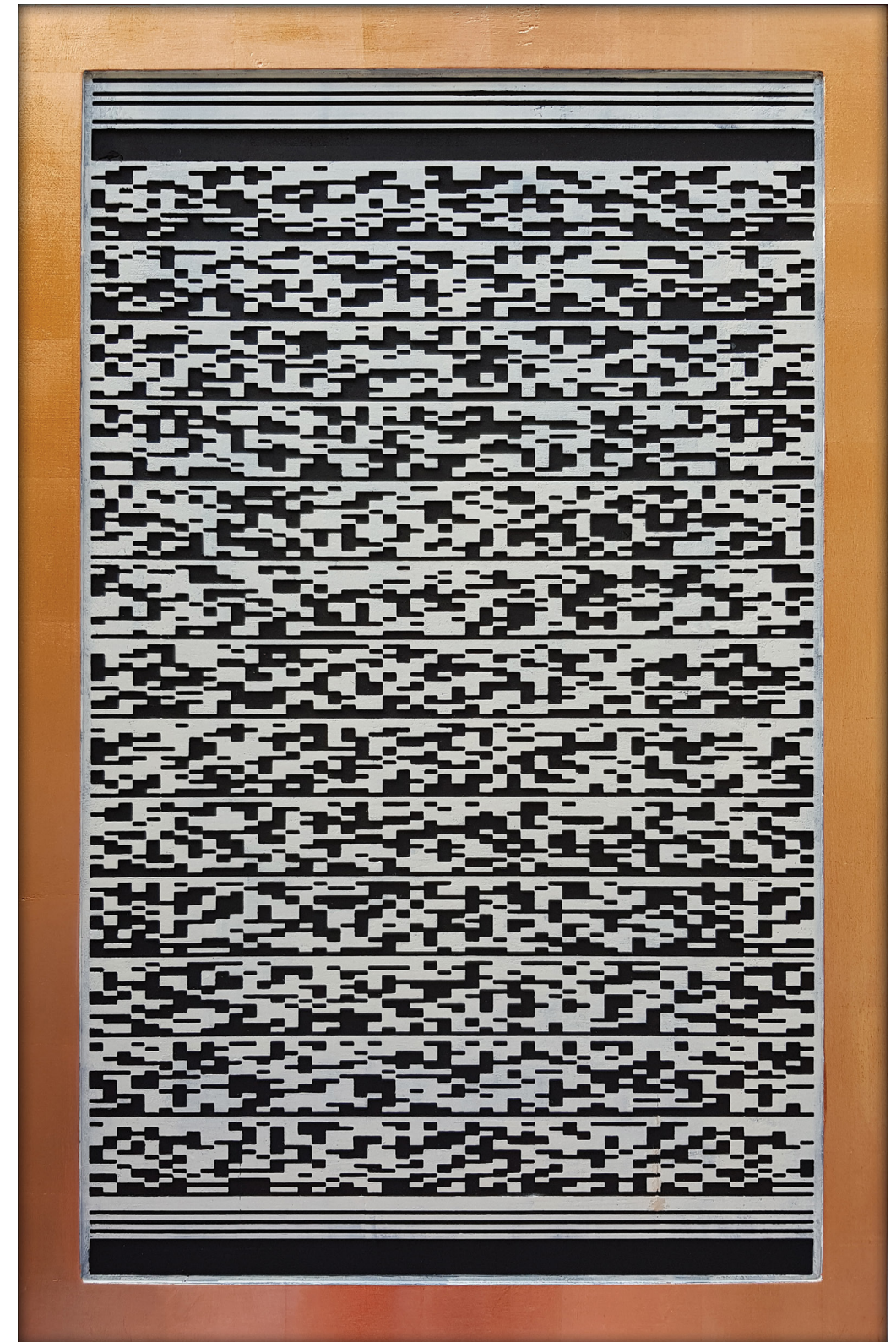
➤ www.ksiegedaniela.pl/11-2.html

XXIII

XXIV

IKONA | KOD 11-2 (24)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 11
WERSSET 29-31

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/11-2/2019
2019

WIZJE

Znaczenie zapieczętowanych słów (I)

Wtedy ja, Daniel, ujrzałem, jak dwóch innych [ludzi] stało, jeden na brzegu po tej stronie rzeki, drugi na brzegu po tamtej stronie rzeki. Powiedziałem do męża ubranego w lniane szaty i znajdującego się nad wodami rzeki: «Jak długo jeszcze do końca tych przedziwnych rzeczy?» I usłyszałem męża ubranego w lniane szaty i znajdującego się nad wodami rzeki. Podniósł on prawą i lewą rękę do nieba i przysiągł na Wiecznie Żyjącego: «Do czasu, czasów i połowy [czasu]. To wszystko dokona się, kiedy dobiegnie końca moc niszczyciela świętego narodu».

Księga Daniela 12, 5-7

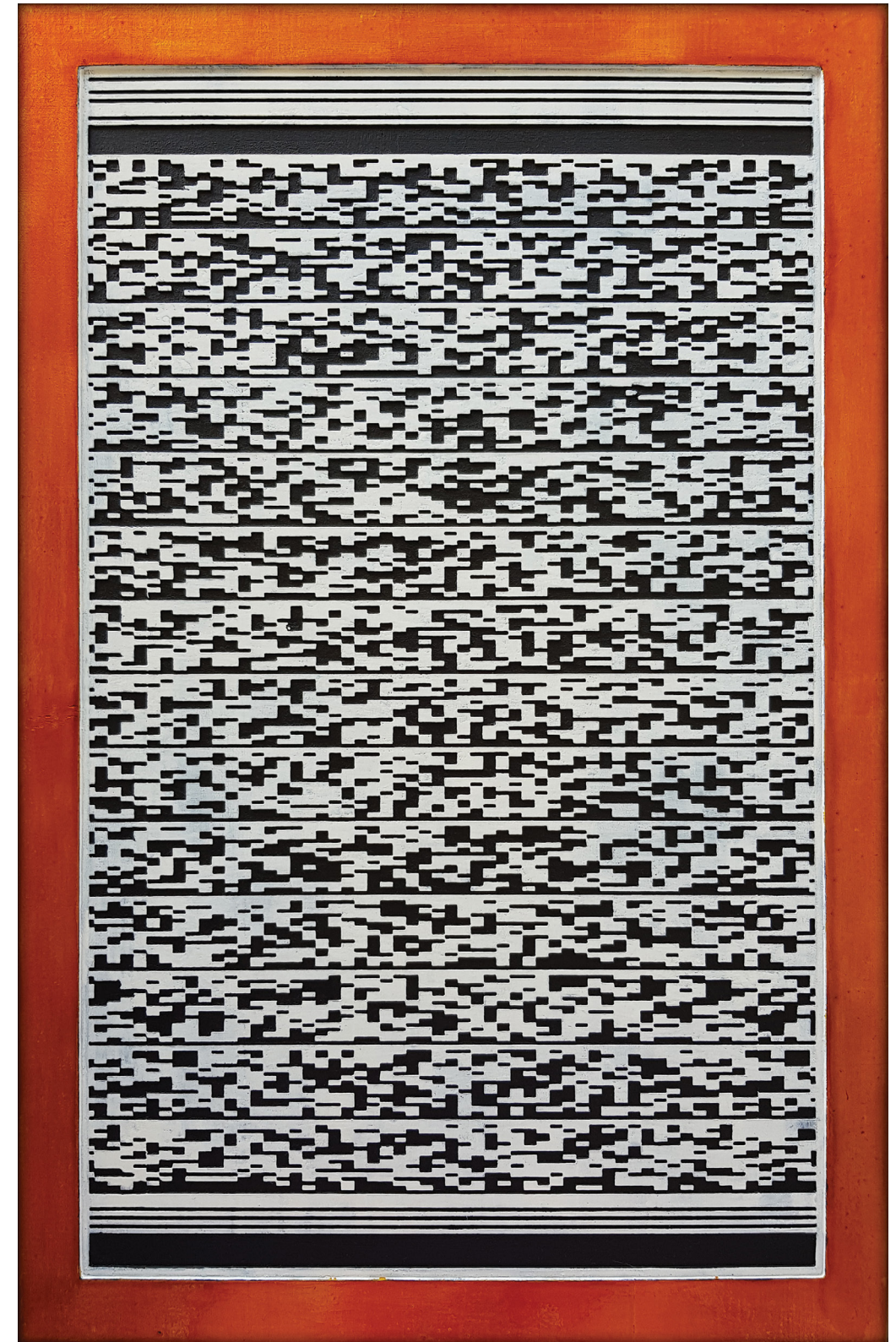
➤ www.ksiegadaniela.pl/12-1.html

XXV

XXVI

IKONA | KOD 12-1 (25)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 12
WERSETY 5-7

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/12-1/2019
2019

WIZJE

Znaczenie zapieczętowanych słów (II)

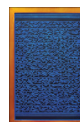
Ja wprawdzie usłyszałem, lecz nie zrozumiałem; powiedziałem więc: «Panie, jaki będzie ostateczny koniec tego?» On zaś odpowiedział: «Idź, Danielu, bo słowa zostały ukryte i obłożone pieczęciami aż do końca czasu. Wielu ulegnie oczyszczeniu, wybieleniu, wypróbowaniu, ale przewrotni będą postępować przewrotnie i żaden z przewrotnych nie zrozumie tego, lecz roztropni zrozumieją. A od czasu, gdy zostanie zniesiona codzienna ofiara, zapanuje ohyda ziejąca pustką, [upłynie] tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt dni. Szczęśliwy ten, który wytrwa i doczeka tysiąca trzystu trzydziestu pięciu dni. Ty zaś idź i zażywaj spoczynku, a powstaniesz, by [otrzymać] swój los przy końcu dni»

Księga Daniela 12, 8-13

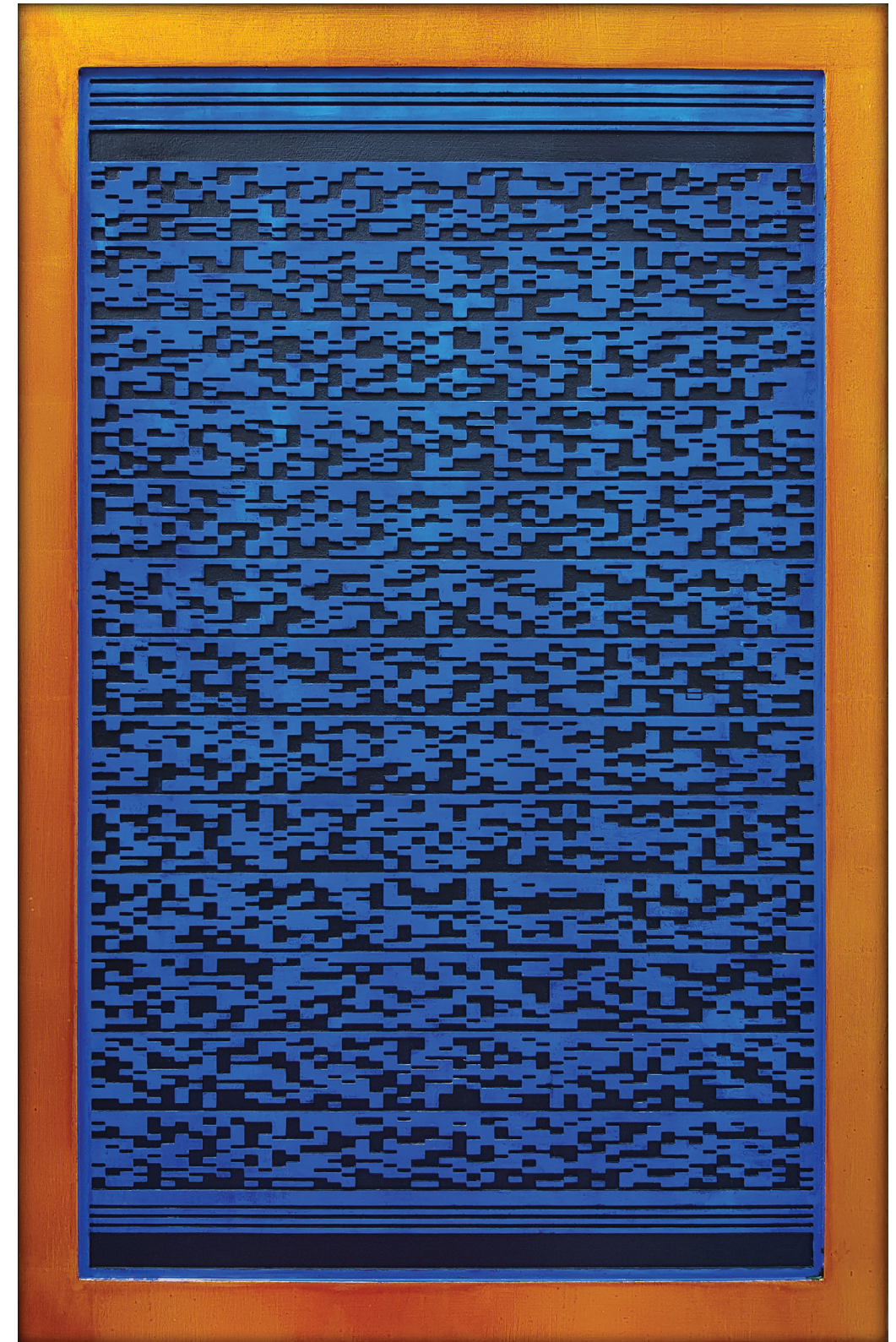
➤ www.ksiegedaniela.pl/12-2.html

XXV

XXVI

IKONA | KOD 12-2 (26)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 12
WERSETY 8-13

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/12-2/2019
2019

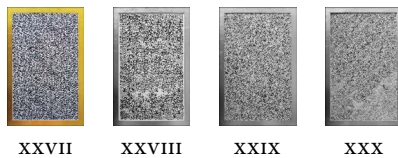
DODATKI

Opowiadanie o Zuzannie

Tak więc codziennie starali się usilnie ją zobaczyć. Pewnego razu powiedział jeden do drugiego: «Wracajmy do domu, bo już pora obiadowa». Rozeszli się więc każdy w swoją stronę. Obaj jednak zawrócili z drogi i spotkali się na tym samym miejscu. Dopytując się wzajemnie o przyczynę powrotu, przyznali się do swej żądy. Wtedy omówili wspólnie porę, kiedy będą mogli Zuzannę spotkać samą. Oczekiwali więc sposobności. Pewnego dnia wyszła Zuzanna jak w poprzednich dniach jedynie w towarzystwie dwóch dziewcząt, chcąc się wykąpać w ogrodzie; był bowiem upał. Nie było tam nikogo z wyjątkiem dwóch starców, którzy z ukrycia jej się przyglądali.

Księga Daniela 13, 12-16

➤ www.ksiegadaniela.pl/13-1.html

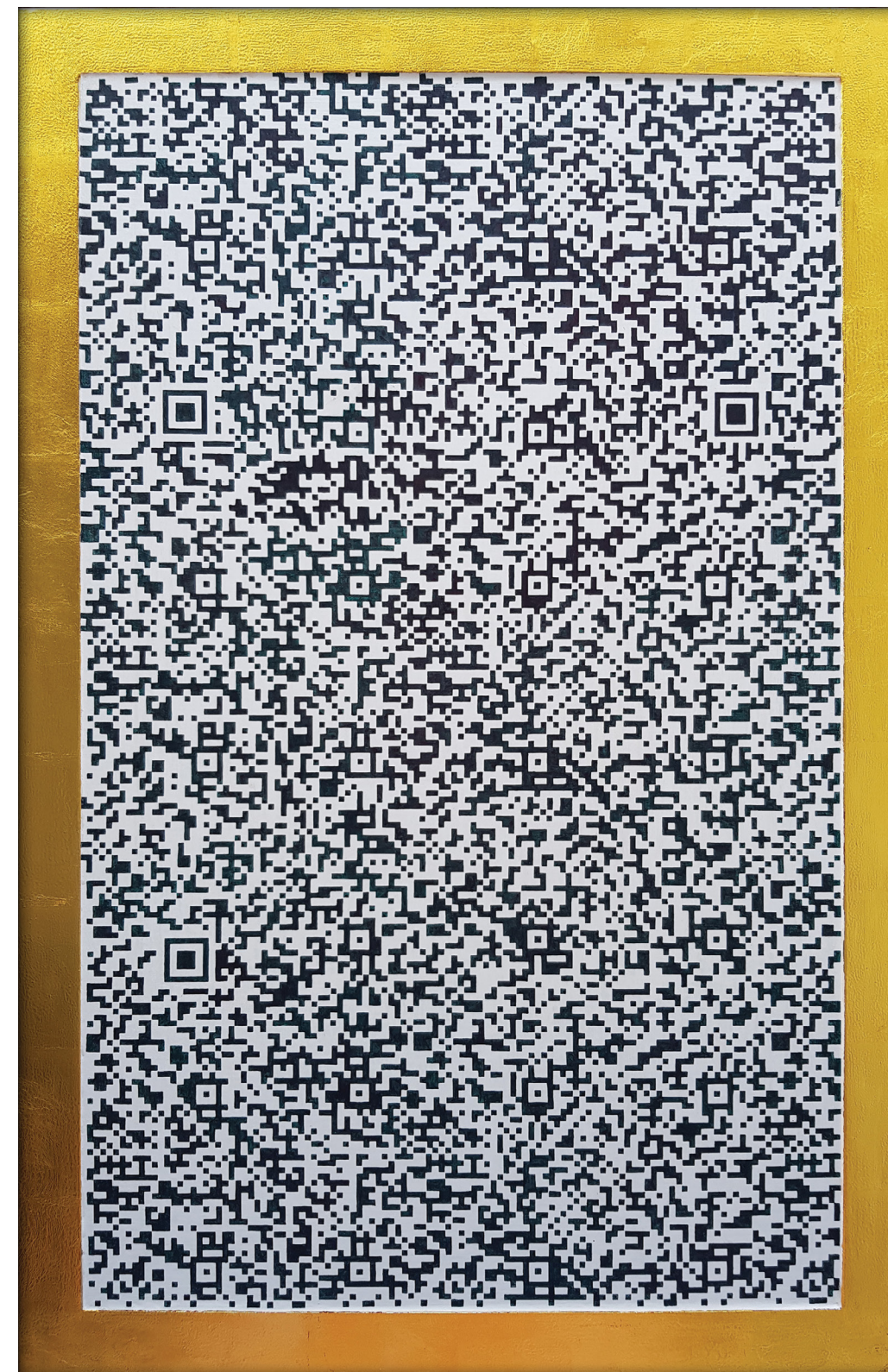

XXVII

XXVIII

XXIX

XXX

IKONA | KOD 13-1 (27)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 13
WERSETY 12-16

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/13-1/2019
2019-2020

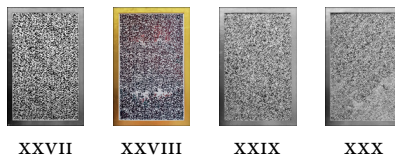
DODATKI

Decyzja Zuzanny

Westchnęła Zuzanna i powiedziała: «Jestem w trudnym ze wszystkich stron położeniu. Jeżeli to uczynię, zasługuję na śmierć; jeżeli zaś nie uczynię, nie ujdę waszych rąk. Wolę jednak niewinna wpaść w wasze ręce, niż zgrzeszyć wobec Pana». Zawołała więc Zuzanna bardzo głośno; krzyknęli także dwaj starcy przeciw niej.

Księga Daniela 13, 22-24

➤ www.ksiegadaniela.pl/13-2.html

XXVII

XXVIII

XXIX

XXX

IKONA | KOD 13-2 (28)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 13
WERSETY 22-24

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/13-2/2019
2019-2020

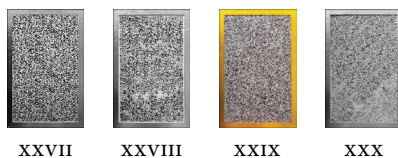
DODATKI

Oszukańczy kult Bela

Gdy więc oni wyszli, przygotował król pożywienie dla Bela. A Daniel polecił sługom przynieść popiół i rozsypać po całej świątyni w obecności samego tylko króla. Wyszedszy zamknęli drzwi i zapieczętowali królewskim sygnetem, i oddalili się. Kapłani zaś przyszedli jak zwykle nocą wraz z żonami i swymi dziećmi, zjedli wszystko i wypili. Król wstał o świcie i Daniel wraz z nim. Król powiedział: «Danielu, czy pieczęcie są nienaruszone?» On zaś odrzekł: «Są nienaruszone, królu!» Gdy tylko otworzono drzwi, spojrział król na stół ofiarny i zawołał bardzo głośno: «Jesteś wielki, Belu, i nie ma w tobie najmniejszej zdrady». Daniel jednak uśmiechnął się i powstrzymał króla od wejścia do wnętrza, mówiąc: «Spójrz, tylko na posadzkę i zobacz, czyje to są ślady?» Król zaś powiedział: «Widzę ślady mężczyzn, kobiet i dzieci». Wtedy rozgniewany król kazał pochwycić kapłanów, żony ich i dzieci, i pokazali mu tajemne wejście, przez które wchodzili i spożywali to, co było na stole. Król więc kazał ich zabić, Bela zaś wydał Danielowi, który go zniszczył wraz z jego świątynią.

Księga Daniela 14, 13-22

➤ www.ksiegedaniela.pl/14-1.html

XXVII

XXVIII

XXIX

XXX

IKONA | KOD 14-1 (29)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 14
WERSETY 13-22

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/14-1/2019
2019

DODATKI

Opowiadanie o wężu

Był wielki wąż i czcili go Babilończycy. Król zaś powiedział do Daniela: «Nie możesz już powiedzieć, że to nie jest bóg żyjący»; i oddawał mu pokłon. Daniel odpowiedział: «Panu, mojemu Bogu, będę oddawał pokłon, bo On jest Bogiem żywym. Ty zaś, królu, daj mi upoważnienie, a zabiję węża bez pomocy miecza i pałki». I powiedział król: «Daję ci je». Wziął więc Daniel smołę, łój i włosie i ugniół z nich placiki, wrzucając do paszczy węża. Po zjedzeniu ich wąż pękł, on zaś rzekł: «Zobaczcie, co czciliście».

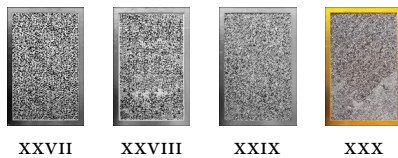
Gdy usłyszeli o tym Babilończycy, ogarnęło ich wielkie oburzenie i zgromadzili się przeciw królowi, mówiąc: «Król stał się Żydem. Bela pozwolił rozbić, węża zabić, a kapłanów pomordować». Poszedłszy do króla powiedzieli: «Wydadź nam Daniela, w przeciwnym razie zabijemy ciebie i twoich domowników». Spostrzegł król, że nastają bardzo na niego, i z konieczności wydał im Daniela. Ci zaś wrzucili go do jamy lwów, gdzie przebywał przez sześć dni. Było zaś w jamie siedem lwów i dawano im dwa ciała ludzkie i dwie owce dziennie. Wówczas jednak nie dano im nic, by pożarły Daniela.

W Judei zaś był prorok Habakuk. Przygotował on polewkę i rozdrobił chleb w naczyniu, i poszedł na pole, by zanieść to żniwiarzom. Anioł Pański odezwał się do Habakuka: «Zanieś posiłek, jaki masz, Danielowi do Babilonu, do jamy lwów». Habakuk odpowiedział: «Panie, nie widziałem nigdy Babilonu ani nie znam jamy lwów». Ujął go więc anioł za wierzch głowy i niosąc za włosy jego głowy przeniósł go do Babilonu na skraj jamy z prędkością wiatru. Zawołał Habakuk: «Danielu, Danielu! Weź posiłek, który ci Bóg przysłał». Daniel zaś powiedział: «Boże, pamiętałeś o mnie i nie opuściłeś tych, którzy Cię kochają». Powstawszy zaś Daniel jadł. Anioł Boży przeniósł natychmiast Habakuka w poprzednie miejsce.

A król przyszedł siódmego dnia, by opłakiwać Daniela. Przyszedł więc do jamy i ujrzał Daniela siedzącego. Wtedy zawołał donośnym głosem: «Wielkim jesteś, Panie, Boże Daniela, i nie ma żadnego [boga] prócz Ciebie!» Polecił go wydobyć, tych zaś, którzy chcieli jego zguby, kazał wrzucić do jaskini. Zostali oni natychmiast w jego obecności pożarci.

Księga Daniela 14, 23-42

🔗 www.ksiegedaniela.pl/14-2.html

XXVII

XXVIII

XXIX

XXX

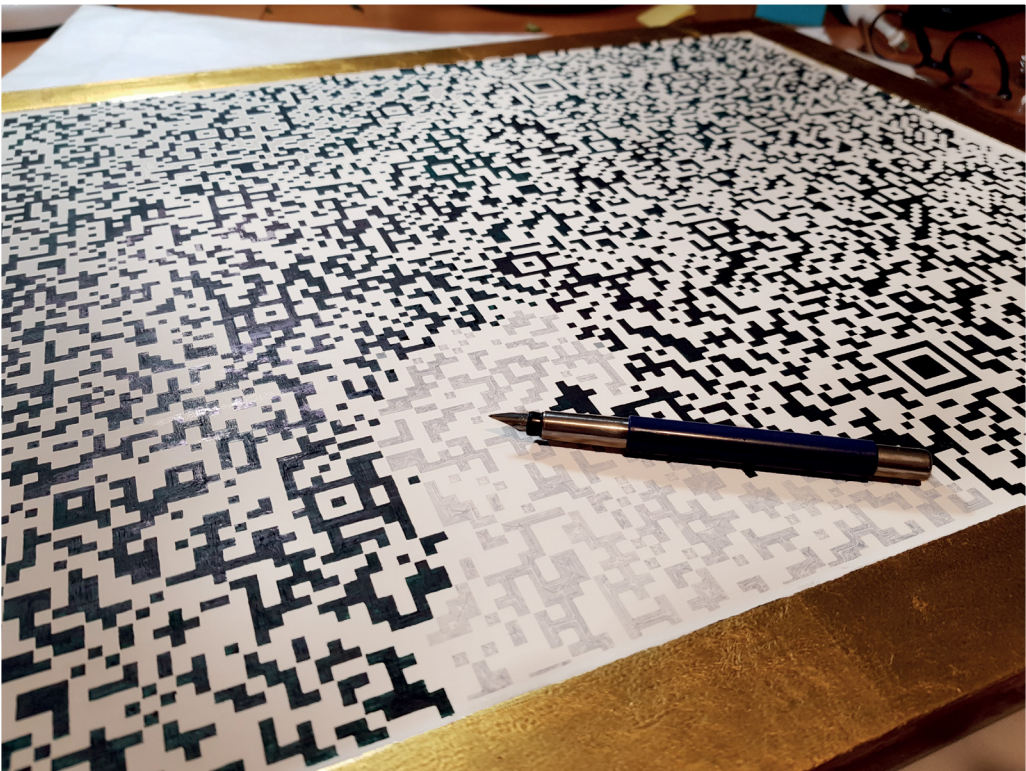
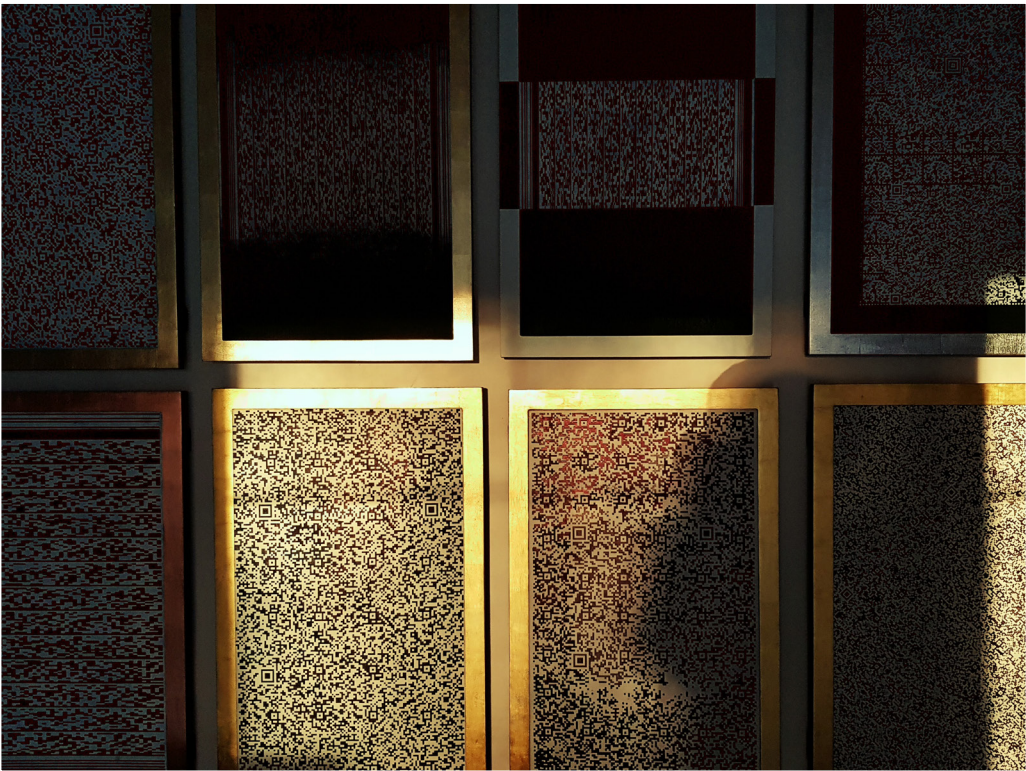
IKONA | KOD 14-2 (30)
KSIĘGA DANIELA
ROZDZIAŁ 14
WERSETY 23-42

DESKA, TECHNIKA WŁASNA
47 x 71,72 CM
sig. GST/DN/14-2/2019
2019-2020

INFORMACJE TECHNICZNE

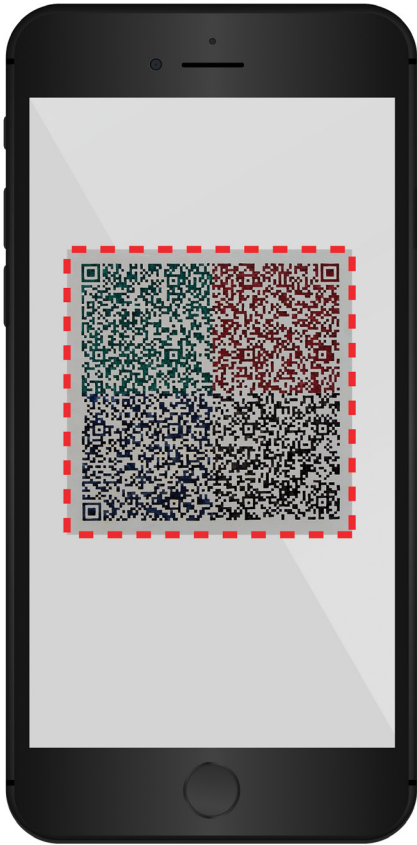

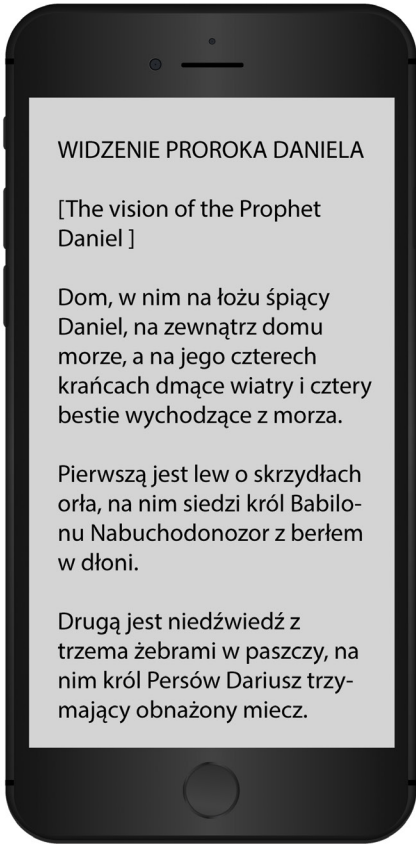
1

2

3

4

PROGRAMY SKANUJĄCE KODY DWU I TRÓJWYMIAROWE
Istnieje wiele programów skanujących kody na telefony / tablety z systemami Android, iOS (iPhone) czy Windows Mobile.

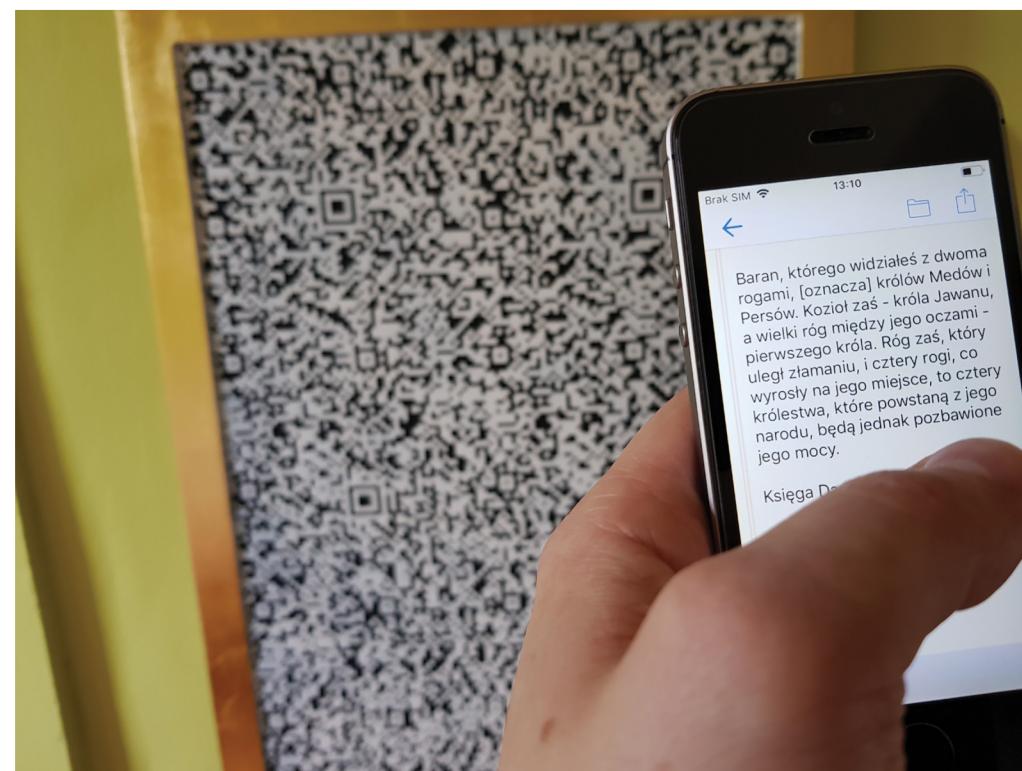
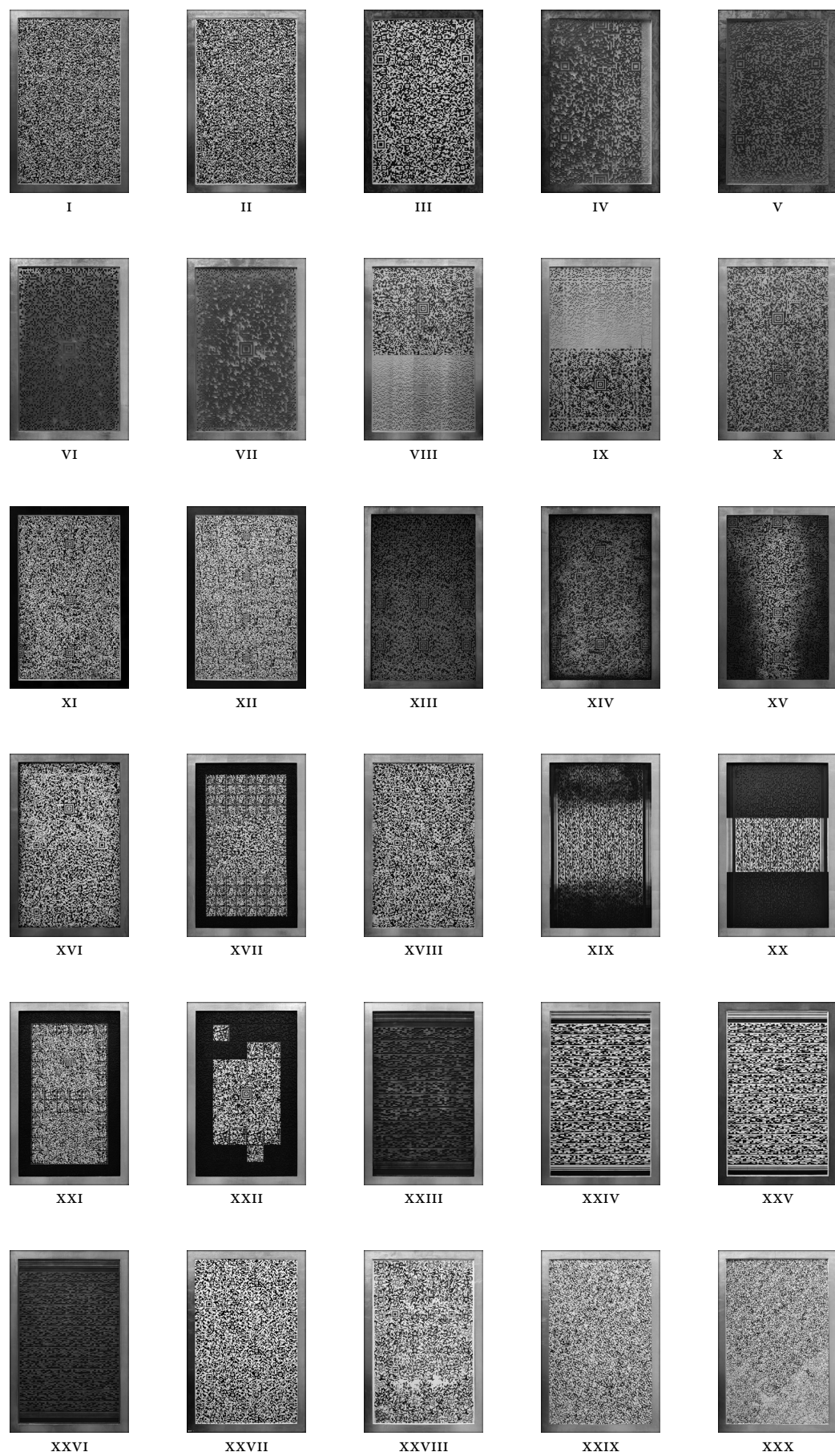
Przykłady:

- QR BARCODE SCANNER
- Aztec Code / Atena Aztec Reader
- Quick Scan - QR Code Reader
- Kaywa Reader

1. Skieruj aparat na kod
2. Skanowanie kodu
3. Wartość kodu załaduje się natychmiast
4. Wyświetli się tekst opisujący obraz lub zdarzenie

- Dostępne opcje:
- Szukaj więcej informacji w sieci oraz na stronie www.ksiegadaniela.pl
  - Udostępnij przez e-mail
  - Udostępnij przez SMS lub MMS

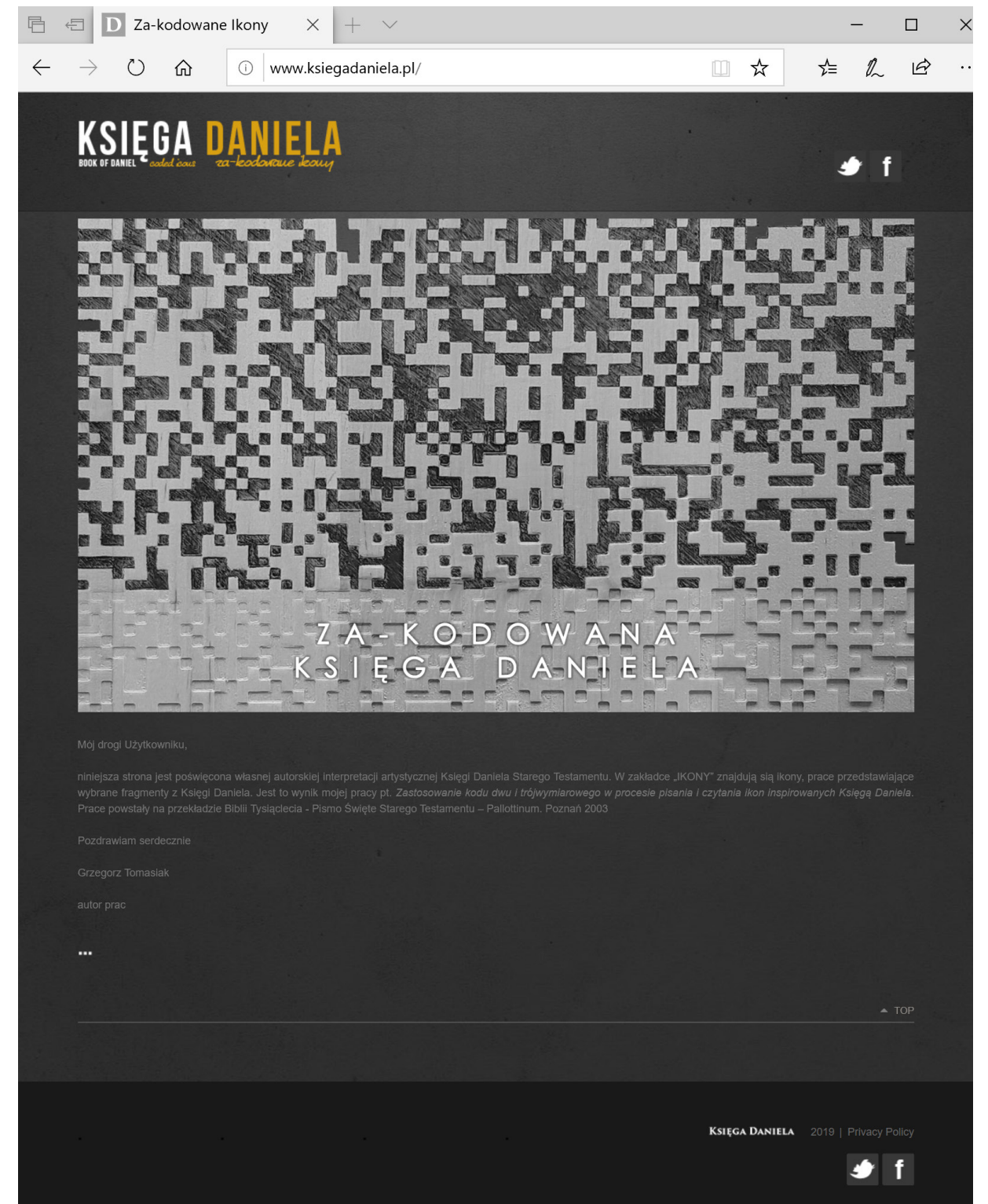

Odczytanie ikony przez czytnik aparatu smartfona

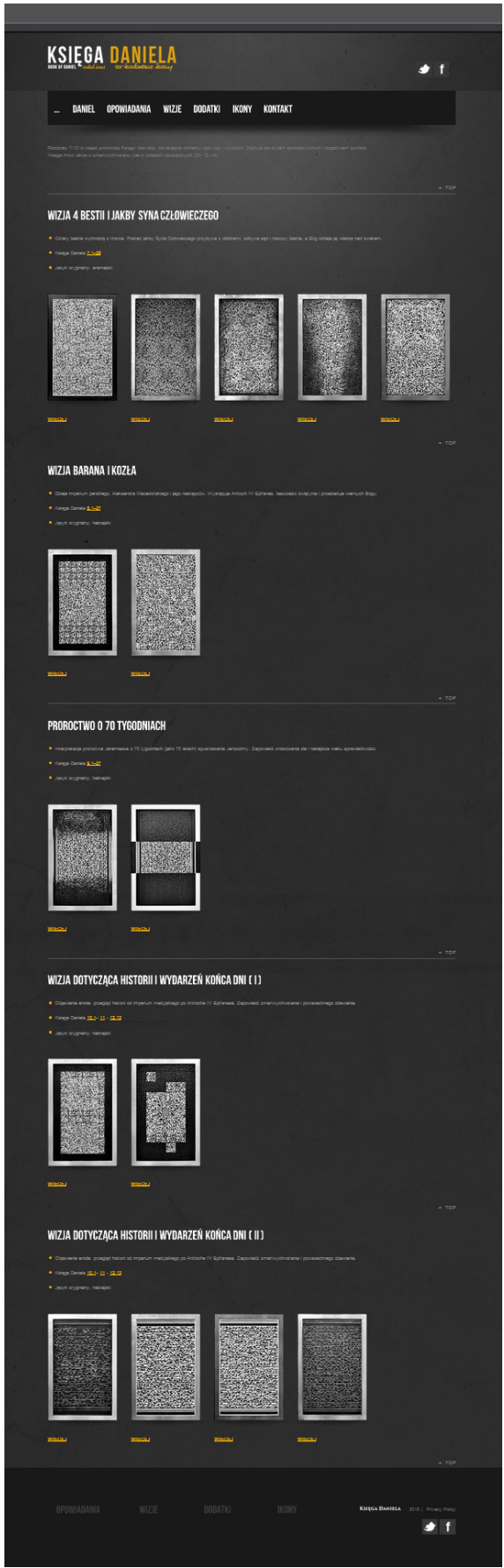
STRONA INTERNETOWA

www.ksiegadaniela.pl

STRONA GŁÓWNA WWW

GALERIA TEMATYCZNA
„WIZJE”
www.ksiegedaniela.pl/wizje.html

PEŁNA GALERIA

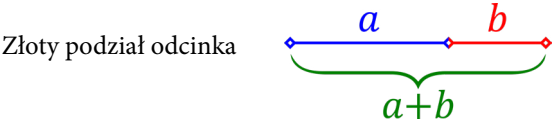
www.ksiegedaniela.pl/ikony.html

ZŁOTY PODZIAŁ

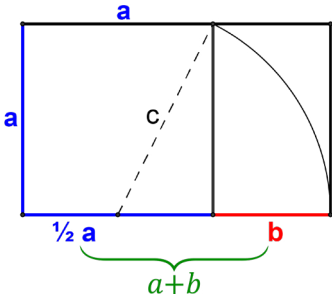
Złoty podział (łac.: *sectio aurea*) jest często nazywany złotym stosunkiem lub złotym środkiem. Inne nazwy obejmują złoty sposób, średni podział, boską proporcję, boski podział, złotą proporcję, złote cięcie, złotą liczbę i środek Fidiasza.

Aby oddać w pełni realizację zakodowanych ikon posłużyłem się złotą proporcją. Złota proporcja jest definiowana tym, że długość dłuższej części jest średnią geometryczną długości krótszej części i całego odcinka.

Stosunek, o którym mowa w definicji, nazywa się złotą liczbą i oznacza grecką literą φ (czyt. „fi”). Jej wartość wynosi: $\varphi = \frac{1 + \sqrt{5}}{2} = 1,6180339887 \dots$

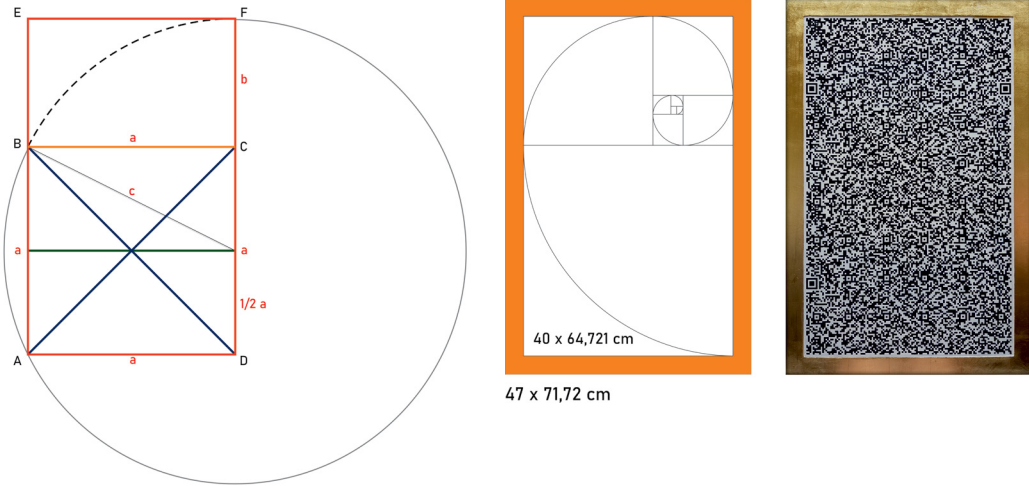
Aby w pełni oddać założone wymiary posłużyłem się proporcją złotego prostokąta.

Złoty prostokąt z dłuższym bokiem a i krótszym b , który złączony z kwadratem o boku długości a utworzy podobny złoty prostokąt o dłuższym boku $a + b$ i krótszym a .

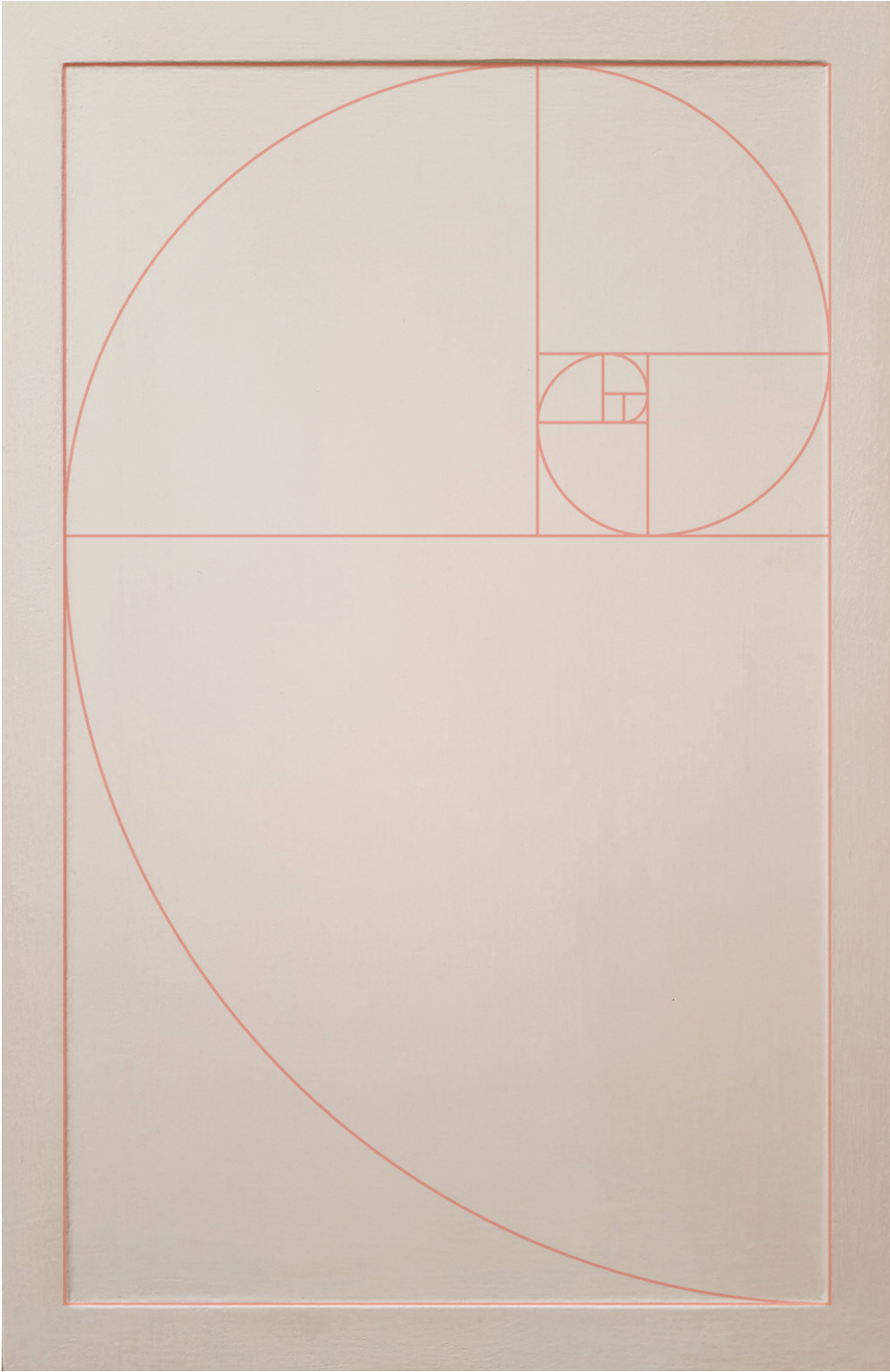
Ilustruje to równanie $\varphi = \frac{a + b}{a} = \frac{a}{b}$

Złoty prostokąt i złota spirala

$\frac{DF}{DC} = \frac{DC}{CF} = \varphi = 1,6180339887498948482 \dots$

Złota spirala (szczególny przypadek spirali logarytmicznej), w której współczynnik b jest stałą zależną od φ (gdzie φ jest „złotą liczbą”). Cechą charakterystyczną złotej spirali jest to, że co 90° jej szerokość zwiększa się (lub zmniejsza) dokładnie φ razy.

Złoty prostokąt i złota spirala
40 x 64,721 cm

Projekt katalogu i skład
Promotor
Konsultacja teologiczna
Reprodukcje prac

Grzegorz Tomasiak
dr hab. Jarosław Skutnik
ks. Kazimierz Tomasiak
Marek Tomasiak

A.D. 2020

www.ksiegedaniela.pl